

Załącznik nr 4 do uchwały nr 3465/VII/ 25
Zarządu Województwa Dolnośląskiego
z dnia 12 grudnia 2025 r.

ANALIZA DNSH

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

Mid-term Review II

FEDS (3.0)

Spis treści

WPROWADZENIE.....	6
ANALIZA DNSH DLA PRIORYTETÓW INNYCH NIŻ POMOC TECHNICZNA.....	10
1. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska	10
1.1 RSO1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)	10
1.2. RSO 1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR).....	14
1.3. RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)	17
2. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku	20
2.1. RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR) .	20
2.2. RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR)	25
2.3. RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR)	25
2.4. RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)	30
2.5. RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)	30
3. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska.....	34
3.1. RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR).....	34
4. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska.....	34
4.1. RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR).....	34
5. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku	40
5.1. RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR).....	40
5.2. RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR).....	41
6. Priorytet Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska.....	45

6.1. RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR).....	45
7. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku.	49
7.1. ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+)	49
7.2. ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy (EFS+)	53
7.3. ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.....	55
7.4. ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+).....	60
7.5. ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+).....	63
7.6. ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)	68
7.7. ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)	71
7.8. ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+).....	74
8. Priorytet Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku	78
8.1. ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+).....	78

8.2. ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)	83
9. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku	85
9.1. JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)	85
13. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska	90
13.1 RSO2.10. Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę po klęsce żywiołowej, która wystąpiła w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. (EFRR)	90
14. Fundusze Europejskie na rzecz technologii krytycznych Dolnego Śląska.....	96
14.1 RSO1.6. Wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 (EFRR).....	96
15. Fundusze Europejskie na rzecz obronności i odporności Dolnego Śląska.....	101
15.1 RSO3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, zwłaszcza podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej (EFRR)	101
16. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa na Dolnym Śląsku	107
16.1 RSO4.7. Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań (EFRR) ...	107
17. Fundusze Europejskie dla rozwoju umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i obronności na Dolnym Śląsku.....	112
17.1 ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+).....	112
17.2 ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)	122
18. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku	126
18.1 JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok	

2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)	126
ANALIZA DNSH DLA PRIORYTETÓW POMOCY TECHNICZNEJ	131
10. Priorytet Pomoc techniczna EFRR	131
11. Priorytet Pomoc techniczna EFS+	136
12. Priorytet Pomoc techniczna FST	141
Spis tabel	146

WPROWADZENIE

Celem zasady „nieczynienia znaczącej szkody”, ang. „Do No Significant Harm” (dalej: DNSH), jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska działań objętych wsparciem w ramach Funduszy Europejskich dla Dolnego Śląska 2021-2027 (dalej: FEDS 2021-2027). Ocena FEDS 2021-2027 przeprowadzona została na poziomie działań, ponieważ każde indywidualne działanie musi być zgodne z zasadą DNSH.

Ocena FEDS 2021-2027 w zakresie DNSH została przeprowadzona w oparciu o zasady i wytyczne określone w:

- Zawiadomieniu Komisji. Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (2021/C 58/01).
- Rozporządzeniu ustanawiającym Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności w wersji uzgodnionej przez Parlament Europejski i Radę w grudniu 2020 r. (2020/0104 (COD))(1).
- Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (dalej: rozporządzenie ws. taksonomii).
- Aktach delegowanych - zgodnie z rozporządzeniem w sprawie taksonomii dwa akty delegowane doprecyzowują techniczne kryteria kwalifikacji dla każdego z sześciu celów środowiskowych, w tym sposób przestrzegania DNSH: 1.2.1. Techniczne kryteria dla celów środowiskowych (dedykowany kryteriom technicznym - dla celów łagodzenie zmian klimatu, adaptację do zmian klimatu), 1.2.2. Akt delegowany do art. 8 tzw. rozporządzenia ws. taksonomii.

Rozporządzenie ustanawiające Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) określa, że żaden środek zawarty w planie odbudowy i zwiększenia odporności nie powinien powodować poważnych szkód dla celów środowiskowych, o których mowa w art. 17 rozporządzenia ws. taksonomii. W artykule tym określono, co stanowi „poważne szkody” dla sześciu celów środowiskowych objętych rozporządzeniem ws. taksonomii, tj.:

- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *łagodzeniu zmian klimatu*, jeżeli prowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych.

- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *adaptacji do zmian klimatu*, jeżeli prowadzi do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na tę działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa. (Oznacza to w szczególności, że poważne szkody dla celu adaptacji do zmian klimatu można wyrządzić poprzez: (i) niedostosowanie danego działania do negatywnych skutków zmiany klimatu, gdy działalność ta jest zagrożona takimi skutkami (np. budowa budynku na obszarze zagrożonym powodzią) lub (ii) nieprawidłowe przystosowanie, czyli wprowadzenie rozwiązania adaptacyjnego chroniącego jeden obszar („ludzie, przyroda lub aktywa”) przy jednoczesnym zwiększeniu ryzyka na innym obszarze (np. budowa wału wokół działki na równinie zalewowej, co powoduje, że szkód doznaje sąsiednia działka, która nie jest chroniona).
- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *zrównoważonemu wykorzystywaniu i ochronie zasobów wodnych i morskich*, jeżeli działalność ta szkodzi dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód podziemnych, lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *gospodarce o obiegu zamkniętym*, w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recyklingowi, jeżeli działalność ta prowadzi do znaczącego braku efektywności w wykorzystywaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystywaniu zasobów naturalnych bądź do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, bądź jeżeli długotrwałe składowanie odpadów może wyrządzać poważne i długoterminowe szkody dla środowiska.
- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *zapobieganiu zanieczyszczeniu i jego kontroli*, jeżeli prowadzi do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi.
- Uznaje się, że dana działalność wyrządza poważne szkody *ochronie i odbudowie bioróżnorodności i ekosystemów*, jeżeli działalność ta w znacznym stopniu szkodzi dobremu stanowi i odporności ekosystemów lub jest szkodliwa dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii¹.

¹ Zawiadomienie Komisji. Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (2021/C 58/01), s. 2.

Analizowany projekt FEDS 2021-2027 w zakresie zgodności z zasadą DNSH obejmuje wsparcie działań w ramach 15 priorytetów innych niż pomoc techniczna: Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska; Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku; Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska; Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska; Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku; Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska; Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku; Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku; Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku (w przypadku priorytetu analiza objęła również Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji dla Województwa Dolnośląskiego 2021-2030 - Subregion wałbrzyski); Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska, Fundusze Europejskie na rzecz technologii krytycznych Dolnego Śląska, Fundusze Europejskie na rzecz obronności i odporności Dolnego Śląska, Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa na Dolnym Śląsku, Fundusze Europejskie dla rozwoju umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i obronności na Dolnym Śląsku, Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku, oraz 3 priorytetów obejmujących pomoc techniczną: Pomoc techniczna EFRR; Pomoc techniczna EFS+; Pomoc techniczna FST.

Priorytety i planowane działania realizowane będą w obszarze 5 celów polityki spójności:

1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej.
2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej.
3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności.
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych.
5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych².

Analiza DNSH dla **FEDS 2021-2027** ma następujący charakter:

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, Artykuł 3. Cele szczegółowe EFRR i Funduszu Spójności, s. 71-72.

Etap 1: Część 1 Listy kontrolnej - przeanalizowanie sześciu celów środowiskowych na potrzeby określenia, które wymagają merytorycznej oceny.

Jeżeli dany cel NIE wymagał oceny merytorycznej oznaczało to, że:

- środek nie ma - ze względu na swój charakter - żadnego albo znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi, pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia i w związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;
- środek jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;
- środek wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem ws. taksonomii i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu.

Jeżeli w Etapie 1 wskazano TAK, przeprowadzano Etap 2.

Etap 2: Część 2 Listy kontrolnej - przedstawienie merytorycznej oceny zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do tych celów środowiskowych, które jej wymagają³.

Weryfikowano również, czy zakres FEDS 2021-2027 pokrywa się z zakresem „Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności” lub jest węższy od tego zakresu. Założono, że w każdym przypadku wynikającym z przepisów prawa, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, art. 6 ust. 3 i art. 12 dyrektywy siedliskowej oraz art. 5 dyrektywy ptasiej, przeprowadzane będą oceny oddziaływania na środowisko projektowanych przedsięwzięć. Wszystkie projekty, o których wsparcie finansowe w ramach FEDS będą się ubiega beneficjenci muszą być zgodne z celami ramowej dyrektywy wodnej.

³ Zawiadomienie Komisji. Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (2021/C 58/01). s. 8

ANALIZA DNSH DLA PRIORYTETÓW INNYCH NIŻ POMOC TECHNICZNA

1. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Dolnego Śląska

1.1 RSO1.1. Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii (EFRR)

Tabela 1. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 2. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.1.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu w obszarach RIS, w tym zwiększenie odsetka firm podejmujących działalność B+R+I oraz wzrost nakładów na tę działalność w sektorze przedsiębiorstw. Zakłada się: finansowanie prac B+R, wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw, finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji kadr oraz działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów. Działania ukierunkowane będą także na wsparcie potencjału klastrów regionalnych, prowadzące do profesjonalizacji świadczonych przez nie usług z uwzględnieniem transformacji

		<p>przemysłowej i GOZ wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje. Podejmowane działania będą opierały się na innowacyjnych, prośrodowiskowych technologiach, uwzględniających również dążenie do jak największego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Cel szczegółowy przewiduje możliwość wdrożenia wyników badań naukowych/technologii oraz praw do własności intelektualnej m.in. dotyczących inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko. Cel szczegółowy opiera się na tworzeniu warunków współpracy przedsiębiorstw z instytucjami naukowymi i instytucjami otoczenia biznesu na potrzeby rozwoju technologicznego, który uwzględnił będzie warunki ochrony środowiska, a więc może mieć jedynie pozytywne przełożenie na łagodzenie zmian klimatu o charakterze długoterminowym.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa w tym umożliwienie transferu technologii. Zgodnie z zapisami strategii „Czysta planeta dla wszystkich - długoterminowa strategiczna wizja dla dostatniej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.”, transformacja gospodarki wymaga dalszego rozwoju innowacji technologicznych w różnych sektorach. Można ją przyspieszyć za sprawą przełomowych odkryć w szczególności w dziedzinie cyfryzacji, informacji i komunikacji, sztucznej inteligencji czy biotechnologii. Europa pozostaje w czołówce, jeśli chodzi o nowe patenty wysokiej wartości na potrzeby niskoemisyjnych technologii energetycznych, jest postrzegana jako światowy lider w tych sektorach i musi przekuć swoją naukową przewagę w sukces komercyjny. Wzmacnianie potencjału B+R przedsiębiorstw będzie zatem przyczyniało się do tworzenia technologii i prac naukowych pozwalających ograniczać negatywny wpływ na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa. Prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez przedsiębiorstwa przy wsparciu instytucji naukowo-badawczych przyczynić się mogą do stworzenia i przyjęcia przez podmioty gospodarcze rozwiązań pozwalających im dostosowywać się do zmian klimatu oraz tworzyć do szerokiego stosowania technologie chroniące różne sfery przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów</p>	<p>x</p>	<p>W ramach wzmacniania potencjału B+R finansowane będą działania skierowane na wzrost poziomu innowacyjności gospodarki regionu, w szczególności finansowanie prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa, w tym umożliwienie transferu technologii. Środek</p>

<p>wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		<p>nie wpływa w znaczący sposób na jednolite części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. W procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów określonych w pozwoleniach środowiskowych, w tym wodnoprawnych. Działania realizowane przez przedsiębiorstwa mogą oddziaływać w perspektywie krótkoterminowej na zasoby wodne, co związane może być z krótkotrwałym zwiększonym poborem wody w wyniku rozruchu nowej lub modernizowanej infrastruktury. Należy jednak zwrócić uwagę na korzyści i zalety nowych, zmodernizowanych obiektów, urządzeń i linii technologicznych, takie jak zminimalizowane oddziaływanie na środowisko oraz niski współczynnik awaryjności. Opracowywane technologie przyczynią się do poprawy stanu wód oraz zmniejszenia poziomu ich zużycia w procesach technologicznych.</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie</p>	<p>x</p>	<p>W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania ukierunkowane na wzrost poziomu innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa, w tym umożliwienie transferu technologii. Nie przewiduje się negatywnego wpływu celu szczegółowego na kwestie związane z przechodzeniem na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami „Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030”, na terenie województwa dolnośląskiego preferowane są technologie nisko i bezodpadowe, wdrażane w przedsiębiorstwach niezależnie od branży, w której działają. Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa lub konsorcja, w tym umożliwienie transferu technologii. Działania ukierunkowane będą także na wsparcie potencjału klastrów regionalnych, prowadzące do profesjonalizacji świadczonych przez nie usług z uwzględnieniem transformacji przemysłowej i GOZ wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje. Dzięki współpracy między różnymi podmiotami przy realizacji tego celu szczegółowego, możliwe będzie np. zagospodarowanie powstałych w jednym przedsiębiorstwie odpadów przez inny podmiot łańcucha wartości, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Takie zasady pozostają w zgodności z wypracowaną specjalizacją horyzontalną „Zielony Ład”. Prace badawczo-rozwojowe przełożą się na większą zasobooszczędność ciągów technologicznych, a tym samym na zmniejszenie liczby</p>

<p>zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>odpadów. To zaś, w połączeniu z wdrażaniem zasad gospodarki o obiegu zamkniętym zgodnie z zapisami „Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030” i innych dokumentów (np. Mapy drogowej. Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym w związku z komunikatem Komisji Europejskiej „Zamknięcie obiegu - plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym”), przyczyni się do osiągnięcia celów związanych z gospodarką obiegu zamkniętego.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Wszelkie planowane i realizowane przez przedsiębiorstwa działania muszą uwzględniać zasady wprowadzone przez Dyrektywę Unii Europejskiej 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (IPCC), a więc dotyczącą najlepszych dostępnych technik (BAT). W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania ukierunkowane na wzrost innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa lub konsorcja, w tym umożliwienie transferu technologii. Wpływ na gleby należy ocenić jako neutralny, gdyż z uwagi na charakter i lokalizację przedsiębiorstw na terenach przekształconych antropogenicznie i zurbanizowanych, nie będą one ingerować w naturalne ukształtowanie powierzchni i pokrywą glebową.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>W kontekście wypracowywania i wdrażania nowoczesnych naukowych rozwiązań technologicznych można spodziewać się pozytywnego wpływu na przyrodę, w tym na obszary cenne przyrodniczo i prawnie chronione. Innowacyjne rozwiązania pośrednio przyczynią się do łagodzenia problemów degradacji środowiska, ograniczania presji na środowisko, zanieczyszczenia powietrza itp., a tym samym ochronę czy odbudowę bioróżnorodności. W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania ukierunkowane na wzrost poziomu innowacyjności gospodarki regionu, polegające na finansowaniu prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa lub konsorcja, w tym umożliwienie transferu technologii. Ewentualne negatywne oddziaływania będą miały jedynie krótkotrwały charakter, związany z uciążliwościami wynikającymi z prowadzenia prac budowlanych (np. hałas, wzmożony ruch pojazdów). Wybór lokalizacji prowadzonych prac będzie uzgadniany z odpowiednimi organami i poprzedzony będzie uzyskaniem decyzji środowiskowych, aby nie dopuścić do szkód w zakresie bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

1.2. RSO 1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych (EFRR)

Cel szczegółowy Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych w dużej mierze wykazuje spójność z *Reformą C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie wraz z jednoczesnym rozwojem kompetencji cyfrowych obywateli*, stanowiącej element Krajowego Planu Odbudowy. W ramach wsparcia przewiduje się możliwość wdrożenia nowych lub znacznie ulepszonych e-usług dla obywateli na co najmniej 4 poziomie dojrzałości. W ramach wsparcia przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego. Realizowane będą projekty wpływające na rozwój systemu e-usług sektora publicznego m.in. w zakresie e-administracji, e-kultury, e-turystyki, e-pomocy społecznej oraz systemów informacji przestrzennej poprzez zwiększenie dostępności mieszkańców do usług w formie elektronicznej, a także działania wzmocniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu lokalnym i regionalnym. Wsparcie uzyskają projekty obejmujące tworzenie i modernizację systemów informacji przestrzennej oraz cyfryzację zasobów geodezyjnych w celu usprawnienia procesów i ułatwienia komunikacji między podmiotami publicznymi i gospodarczymi. Wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi i obywatelami, w tym również digitalizacja i zwiększenie dostępności danych publicznych (w tym ich standaryzacja i strukturyzacja). Finansowanie będą mogły otrzymać przedsięwzięcia obejmujące cyfryzację zasobów kulturowych i naukowych, będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego i lokalnego oraz służące zapewnieniu powszechnego, otwartego dostępu w postaci cyfrowej do danych znajdujących się w zasobach instytucji szczebla regionalnego/lokalnego, udostępnianie zasobów kultury z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz tworzenie nowych treści cyfrowych, służące zapewnieniu powszechnego dostępu do informacji i zasobów w postaci cyfrowej. Ze względu na to, że zakres FEDS 2021-2027 jest szerszy, poniżej dokonano analizy celu szczegółowego Rozwój e-usług zgodnie z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 3. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.2.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Cel szczegółowy nie będzie miał wpływu na cel dot. łagodzenia zmian klimatu. Pośrednio rozszerzenie zakresu usług publicznych i innych, dostępnych cyfrowo, przyczynić się może do zmniejszenia ruchu samochodowego, a tym samym mniejszej presji na środowisko (tzn. w przypadku niektórych e-usług publicznych może wystąpić efekt pozytywnego pośredniego wpływu poprzez ograniczenie liniowej emisji zanieczyszczeń).
Adaptacja do zmian klimatu		x	Cel szczegółowy nie będzie wywierał negatywnego wpływu na cel dot. adaptacji do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Cel szczegółowy nie będzie miał negatywnego wpływu na cel dot. zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Cel szczegółowy nie będzie miał wpływu na zanieczyszczenia powietrza, wody lub gleby. Dzięki udostępnieniu szerszej oferty usług publicznych świadczonych przez internet, powinien pośrednio przyczynić się do ograniczenia emisji liniowej, przyczyniającej się do zanieczyszczania powietrza, wody i gleb.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Cel szczegółowy nie będzie miał wpływu na ochronę bądź odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

Tabela 4. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.2.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	<p>x</p>	<p>W ramach wsparcia przewiduje się rozwój e-usług publicznych szczebla regionalnego i lokalnego. Realizowane będą projekty wpływające na rozwój systemu e-usług sektora publicznego m.in. w zakresie e-administracji, e-pomocy społecznej, e-kultury, e-turystyki oraz systemów informacji przestrzennej poprzez zwiększenie dostępności usług w formie elektronicznej dla mieszkańców, a także działania wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu lokalnym i regionalnym. Wspierane będą projekty ukierunkowane na tworzenie, rozwijanie i integrację baz danych i zasobów cyfrowych wspomagających komunikację między podmiotami, procesy decyzyjne (e-usługi JST) i upowszechniające komunikację elektroniczną instytucji publicznych z podmiotami zewnętrznymi i obywatelami, w tym również digitalizacja i zwiększenie dostępności danych publicznych (w tym ich standaryzacja i strukturyzacja). Rozwój e-usług w sferze publicznej nie będzie generował negatywnego wpływu na realizację zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, a wręcz przeciwnie - może przełożyć się na ograniczenie odpadów m.in. poprzez zmniejszenie ilości zużywanych materiałów biurowych. Działania związane z budową i modernizacją systemów informatycznych, pozwalających na realizowanie założeń tego celu szczegółowego i cechujących się wysokim poziomem cyberbezpieczeństwa, mogą powodować czasowe zwiększenie liczby odpadów elektronicznych. Dzięki organizacji sprawnego systemu zarządzania odpadami, nie będą one stanowiły zagrożenia dla środowiska, a także będą miały na celu spełnianie w jak najszerszym możliwym stopniu zasady GOZ.</p>

1.3. RSO1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne (EFRR)

Tabela 5. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.3.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Cel szczegółowy nie będzie zagrażał osiągnięciu celu dot. łagodzenia zmian klimatu. Wszelkie podejmowane w jego zakresie działania będą sprzyjać łagodzeniu zmian klimatu dzięki przełożeniu na zapewnienie zrównoważonego wzrostu gospodarczego, zgodnie m.in. z „Inicjatywą przewodnią UE na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów”. Część celu szczegółowego odnosząca się do ekoinnowacji ściśle wiąże się z obszarem interwencji 022 w załączniku do rozporządzenia w sprawie RRF, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Cel szczegółowy nie będzie miał negatywnego wpływu na cel dot. adaptacji do zmian klimatu. Wsparcie przedsiębiorstw zwiększy ich innowacyjność, w tym pozwoli na szersze stosowanie ekoinnowacji, dzięki czemu wygeneruje zrównoważony wzrost gospodarczy.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Cel szczegółowy przewiduje w szczególności udzielanie wsparcia na stosowanie ekoinnowacji, rozwój technologii racjonalnego gospodarowania energią, wodą, wdrażanie technologii obiegu zamkniętego dla odpadów i zarządzanie

			efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel), technologie bezodpadowe, dzięki czemu jego wdrażanie nie spowoduje zagrożenia dla realizacji celu dot. gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 6. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.3.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	x	Generalnie realizacja celu szczegółowego przełoży się pozytywnie na stan i wykorzystanie zasobów wodnych, bowiem wsparcie obejmie w szczególności działania zmierzające do zwiększenia poziomu zasobooszczędności. Jakikolwiek negatywne oddziaływanie będzie miało charakter krótkotrwały. W ramach celu będą wspierane m.in. inwestycje ograniczające wpływ przedsiębiorstw na środowisko. Wspierane będą eko innowacje, wdrażanie technologii racjonalnego gospodarowania wodą i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej. Ewentualne negatywne oddziaływania będą miały charakter przejściowy, związany z wykonywaniem wykopów i zakłóceniem stosunków wód powierzchniowych i podziemnych (czasowe odwodnienia), prowadzeniem innych prac budowlanych i możliwością zanieczyszczenia wód przez zanieczyszczenia powierzchniowe, osady i substancje ropopochodne w przypadku awarii sprzętu budowlanego. Może wiązać się z krótkotrwałym zwiększonym poborem wód wynikającym z uruchamiania nowych linii technologicznych lub rozruchu maszyn i urządzeń. Jednak należy podkreślić, że przeważająca większość działań dopuszczanych w ramach tego celu szczegółowego będzie pośrednio lub bezpośrednio oddziaływać na środowisko, w tym stan wód, w sposób pozytywny i długoterminowy.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:	x	Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nastawione będą na wprowadzanie w przedsiębiorstwach MŚP zmian pozytywnie oddziałujących na różne elementy środowiska.

<p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>Pogorszenie stanu środowiska nie będzie długotrwałe i wynikać będzie jedynie z prowadzonych prac budowlanych. Wspierane będą inwestycje MŚP prowadzące do wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług lub dokonania zasadniczych zmian w sposobie świadczenia usług czy procesie produkcyjnym (w szczególności przez robotyzację i automatyzację), w tym inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko. Wspierane będą ekoinnowacje, wdrażanie technologii racjonalnego gospodarowania energią i wodą, a także technologii obiegu zamkniętego dla odpadów i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej. Planuje się również wsparcie inwestycyjne dla MMŚP z sektora produkcyjnego i usługowego, przyczyniające się do zwiększenia ich konkurencyjności. Realizacja zadań w ramach celu szczegółowego pozwoli na zmniejszenie presji na środowisko naturalne i jego elementy. Wszelkie negatywne oddziaływania, jak emisja zanieczyszczeń, będą miały charakter krótkotrwały, związany przede wszystkim z prowadzeniem prac budowlanych. Należy jednak podkreślić, że zakres inwestycji i stosowane rozwiązania techniczne będą uzgadniane z organami ochrony środowiska, aby zminimalizować nawet te krótkotrwałe oddziaływania o charakterze negatywnym (np. poprzez zraszanie placu budowy celem ograniczenia emisji pyłów).</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Preferowane będą przedsięwzięcia pozwalające na ograniczanie negatywnego wpływu działalności poszczególnych podmiotów gospodarczych na środowisko. Ewentualny negatywny wpływ związany z budową czy rozbudową infrastruktury przedsiębiorstw zostanie zminimalizowany dzięki prowadzonym procedurom środowiskowym i konsultacjom z organami ochrony środowiska. Działania realizowane w ramach tego celu szczegółowego obejmować będą m.in. modyfikacje technologii czy rozwój procesów automatyzacji, które nie będą wpływały na bioróżnorodność oraz ekosystemy. W przypadku działań związanych z rozbudową przedsiębiorstw oddziaływania mogą objąć m.in. zajęcie terenu i niszczenie, zmniejszanie lub przekształcanie siedlisk. W czasie realizacji inwestycji z kolei wiązać się będą z prowadzonymi pracami budowlanymi, które mogą oznaczać płoszenie zwierząt w pobliżu miejsca prowadzonej inwestycji czy zwiększenie zanieczyszczenia powietrza. Jednakże wszelkie działania inwestycyjne podlegać będą procedurom oddziaływania na środowisko, które pozwolą na zidentyfikowanie zagrożeń oraz wybranie takich sposobów prowadzenia inwestycji,</p>

	<p>które pozwolą zminimalizować negatywne oddziaływania na środowisko, w tym bioróżnorodność i ekosystemy. Wyniki oceny oddziaływania powinny również wykluczać wywieranie istotnego wpływu na obszarze Natura 2000. Parki technologiczne i przemysłowe dotyczą zwykle terenów już przekształconych przez człowieka na których prowadzona już była działalność gospodarcza lub okołogospodarcza, zatem ich rozwój nie będzie negatywnie oddziaływał na bioróżnorodność. Nie przewidziano natomiast wsparcia dla tworzenia nowych terenów inwestycyjnych, które w największym stopniu mogłyby powodować przerywanie ciągłości korytarzy ekologicznych i tym samym zakłócać bioróżnorodność. Preferowane będą ponadto przedsięwzięcia pozwalające na ograniczanie negatywnego wpływu działalności poszczególnych podmiotów gospodarczych na środowisko. Dofinansowaniem będą obejmowane m.in. ekoinnowacje, które co do zasady ukierunkowane są na znaczącą poprawę stanu środowiska.</p>
--	---

2. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku

2.1. RSO2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych (EFRR)

Tabela 7. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		
---	---	--	--

Tabela 8. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.1.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (w tym budynków stanowiących własność oraz współwłasność organizacji pozarządowych) oraz budynków mieszkalnych. W ramach celu szczegółowego wsparciem zostanie objęta kompleksowa modernizacja energetyczna budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania i magazynowania energii. Preferowane będą projekty skutkujące znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM 10, pył PM 2,5 oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Ponadto premiowane będzie jak największa oszczędność kosztowa projektów oraz redukcja ubóstwa energetycznego. Prace termomodernizacyjne powinny być wykonane z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy zamieszkujących dany obiekt. Podstawową przyczyną zmiany klimatu jest spalanie paliw kopalnych, takich jak ropa naftowa, węgiel kamienny i gaz ziemny, które powoduje emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. Ich główne źródło na Dolnym Śląsku stanowi emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej. Z tego względu cel szczegółowy przyczyni się do zmniejszenia ładunku gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery, a tym samym pozytywnie przełoży się na łagodzenie zmian klimatycznych. Nie przewiduje się możliwości stosowania paliw stałych niskiej jakości w nowo zainstalowanych indywidualnych urządzeniach grzewczych. Dozwolone są projekty kompleksowe, a zatem nieograniczające się jedynie do instalacji źródła ciepła, ale również modernizacji mającej na celu zmniejszenie zapotrzebowanie na paliwa oraz tym samym zmniejszenie emisji gazów. Włączanie działań związanych z OZE przyczyni się do osiągnięcia poziomu 28,4% energii z OZE w całym sektorze ciepłowniczym w Polsce oraz przyspieszy</p>

		<p>dekarbonizację, a zatem inwestycje w ramach celu szczegółowego wnoszą istotny wkład w realizację celu środowiskowego. Ewentualne negatywne oddziaływania mogą mieć związek z emisją pyłów czy zwiększonym ruchem samochodów w czasie prowadzenia prac budowlanych. Jednak ich oddziaływanie będzie krótkotrwałe, a dodatkowo będzie minimalizowane przez stosowanie nowoczesnych technologii na placach budów.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>Według raportu Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu przy Organizacji Narodów Zjednoczonych, średnia temperatura na Ziemi w ostatnich 10 latach była o 1°C wyższa niż w czasach przedprzemysłowych (lata 1890-1900). Wywołuje to takie skutki, jak wzrost poziomu wody w ocenach, zwiększenie poziomu kwaśności wód morskich, a także większa częstotliwość występowania gwałtownych zjawisk pogodowych czy okresów upałów. Działania planowane w ramach celu szczegółowego pozostają w zgodności z tzw. Europejskim Zielonym Ładem i sprzyjać będą zarówno łagodzeniu zmian klimatu, jak i pozwolą przystosować się ludziom do ich nieodwracalnych efektów. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania, magazynowania energii czy budowa budynków użyteczności publicznej o charakterze demonstracyjnym. Działania w zakresie modernizacji energetycznej budynków, w tym również obejmujące instalacje chłodnicze, pozwolą na poprawę komfortu cieplnego przebywających w nich osób nawet w sytuacjach występowania wysokich temperatur. Natomiast realizacja celu szczegółowego nie będzie utrudniała osiągnięcia celów w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi</p>	<p>x</p>	<p>W wyniku wdrażania celu szczegółowego możliwe będzie jedynie pozytywne oddziaływanie na wody o charakterze długotrwałym - poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, którego efektem będzie w pewnym stopniu ich mniejsza depozycja w wodach. Ewentualne negatywne oddziaływania będą wynikały z bliskości prowadzenia prac budowlanych w pobliżu wód powierzchniowych, jednak ich zakres będzie ograniczony dzięki odpowiedniemu zabezpieczeniu placów budów.</p>

<p>ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling: Czy oczekuje sie, ze srodek: (i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub (ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub (iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w</p>	<p>x</p>	<p>Działania w ramach celu szczegółowego wpisują się w określony przez Komisję Europejską „trend” zasobooszczędności. Zwiększona ilość odpadów remontowo-budowlanych może co prawda powstawać na etapie prowadzenia prac budowlanych służących modernizacji budynków, jednak będą one poddawane procesom recyklingu i przygotowania do ponownego wykorzystania. Dodatkowo w celu szczegółowym przewidziano wspieranie sektora MŚP w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej podmiotów gospodarczych m.in. poprzez inwestycje w wykorzystanie ciepła odpadowego. Wykorzystanie energii odpadowej może przyczynić się do: oszczędności paliw podstawowych, obniżenia nakładów na transport i przetwarzanie paliw, a także zmniejszenia emisji szkodliwych substancji odprowadzanych do otoczenia (pozytywny efekt ekologiczny). Przy prowadzeniu prac stosowane będą zasady zawarte w Protokole UE dotyczącym gospodarowania odpadami z budowy i rozbiórki. Wszystkie te rozwiązania przekładają się na spełnianie wymogów dotyczących gospodarki obiegu zamkniętego. Ponadto promowane będą projekty budynków i planowane do wykorzystania techniki budowlane wspierające zasadę obiegu zamkniętego, w szczególności odnoszące się do normy ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków oraz takie sposoby ich zaprojektowania, dzięki którym budynki będą bardziej zasobooszczędne, adaptowalne, elastyczne i możliwe do demontażu w celu umożliwienia ponownego wykorzystania i recyklingu.</p>

kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>W ramach celu szczegółowego wsparciem zostanie objęta kompleksowa modernizacja energetyczna budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym także m.in. OZE, systemy wentylacji, systemy zarządzania, magazynowania energii. Założenia celu szczegółowego prowadzić będą do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w szczególności w zakresie niezwykle szkodliwych również dla zdrowia ludzkiego pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ czy benzo(a)pirenu. Jej efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, a przez to pośrednio również wód i gleb. Negatywne oddziaływania będą miały charakter jedynie krótkotrwały. Założenia przedstawione w celu szczegółowym pozostają w zgodności z dokumentami strategicznymi różnego szczebla, poświęconymi poprawie jakości powietrza, m.in. „Krajowym programem ograniczania zanieczyszczenia powietrza”.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Generalnie środek przyczyni się do poprawy stanu środowiska, zwłaszcza w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, a dzięki temu również wód i gleby. Negatywne oddziaływanie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów może wiązać się z realizacją prac modernizacyjnych czy budowlanych, jednak inwestorzy podejmować będą działania prowadzące do ich minimalizowania. Podstawowym wykorzystywanym narzędziem będą inwentaryzacje przyrodnicze, zwłaszcza pod kątem występowania w remontowanych budynkach nietoperzy oraz ptaków. Podczas inwentaryzacji szczegółowej kontroli poddawane będą miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta - szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynków i w elewacjach. W przypadku potwierdzenia występowania zwierząt, ich kryjówki zostaną zabezpieczone w sposób umożliwiający opuszczenie i uniemożliwiający ponowne zasiedlenie (np. poprzez wykorzystanie odpowiednio zamontowanych siatek). Po zakończeniu prac odtworzone zostaną schronienia tych zwierząt w postaci szczelin i otworów bądź też zainstalowane zostaną skrzynki dobrane odpowiednio do gatunku zwierząt. Inwestorzy będą zwracać także uwagę na wyznaczenie terminów prac budowlanych z uwzględnieniem sezonu lęgowego tych zwierząt. W razie konieczności dokonywane będą wymagane uzgodnienia z organem ochrony przyrody. Ponadto wybór lokalizacji dla budowy nowych budynków, charakteryzujących się podwyższonym poziomem energooszczędności, będzie</p>

		dokonywany przy uwzględnieniu spowodowania jak najmniejszego uszczerbku dla siedlisk przyrodniczych.
--	--	--

2.2. RSO2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 w sprawie energii odnawialnej, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju (EFRR)

W zakresie niniejszego celu szczegółowego zakres wsparcia FEDS jest zbieżny z zakresem inwestycji zawartym w „Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności”, tj. B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna oraz B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne), oraz reforma 3.5 reforma budownictwa mieszkaniowego (...), 3.5.1 Inwestycje w energooszczędne budownictwo mieszkaniowe. Dla zawartych w KPO zapisów dokonano oceny DNSH zgodnie z wytycznymi Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik wskazuje na ich zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. W związku z tym uznaje się, że również zakres wsparcia FEDS, obejmujący wspieranie produkcji energii z OZE, jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

2.3. RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR)

Tabela 9. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia prowadzące do zwiększenia odporności infrastruktury na ekstremalne zjawiska pogodowe i prowadzące do poprawy poziomu ochrony mieszkańców województwa przed szkodliwymi skutkami zmian klimatu, zwłaszcza działania w zakresie zagospodarowania/

		<p>retencjonowania wód, przedsięwzięcia w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury obejmującej np. wdrażanie zrównoważonych systemów zagospodarowania wód opadowych. Zaplanowane działania przekładają się na zabezpieczenie przed podtopieniami, ulewami oraz suszą, wpłyną na redukcję efektu miejskich wysp ciepła. Wspieranie rozwiązań opartych na naturze, w tym zwiększenie terenów zielonych przyczyni się do tworzenia warunków służących między innymi absorpcji emitowanego CO₂ przez rośliny. W zakresie wsparcia służb ratowniczych, zmniejszeniu emisji i ewentualnych strat środowiskowych służyć będzie zakup/wymiana sprzętu ratowniczego na nowocześniejszy i bardziej efektywny, w tym o niższej emisyjności CO₂ oraz cechujący się wyższą skutecznością podczas m.in. akcji ratowniczych, gaśniczych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x	<p>Planuje się wspieranie działań służących poprawie zdolności adaptacji do zmian klimatu, minimalizowaniu ich skutków, zapobieganiu ryzyku i zapewnieniu odporności na klęski żywiołowe. Zaplanowano wsparcie przedsięwzięć w obszarze m.in. zielono-niebieskiej infrastruktury oraz systemów retencji tj. zwiększenie powierzchni zieleni, powierzchni przepuszczalnych oraz wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi (w szczególności zapewniających skuteczne zatrzymanie tych wód w miejscu opadu, połączone z ich infiltracją, z wykorzystaniem rozwiązań opartych na przyrodzie np. ogrody deszczowe, rozszczelnienie i zwiększanie chłonności nawierzchni, rowy i powierzchnie infiltracyjne). Planowane</p>

			przedsięwzięcia w obszarze małej retencji mają na celu ochronę i utrzymanie zasobów wody oraz wsparcie na rzecz bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy. Realizacja działań w ramach celu szczegółowego stanowić będzie istotny wkład w adaptację do zmian klimatu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 10. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	x	Działanie będzie wpływać w sposób pozytywny na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich poprzez m.in. kształtowanie zrównoważonego systemu gospodarowania wodą, rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie (np. ogrody deszczowe w obszarach zurbanizowanych). Działania w ramach celu będą służyły poprawie gospodarki wodnej, co będzie miało istotne znaczenie w przypadku powodzi lub zagrożenia suszami. Nie przewiduje się, aby działania zagrażały zasobom i dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym powierzchniowych i wód gruntowych, jak również wód morskich. Ewentualne negatywne oddziaływania będą wynikały z bliskości prowadzenia prac budowlanych w pobliżu wód powierzchniowych, jednak ich zakres będzie ograniczony dzięki odpowiedniemu zabezpieczeniu placów budów. W ramach celu szczegółowego wspierane będą między innymi zrównoważone systemy gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi (w szczególności zapewniających skuteczne zatrzymanie tych wód

		<p>w miejscu opadu, połączone z ich infiltracją, rozszczelnienie i zwiększanie chłonności nawierzchni, rowy i powierzchnie infiltracyjne) tj. kanalizacja deszczowa oraz zielono-niebieska infrastruktura. Retencja wód opadowych oraz wsparcie terenów zieleni pozwolą zmniejszyć zjawisko tzw. wysp ciepła oraz będą stanowić zabezpieczenie przed podtopieniami, ulewami oraz suszą.</p>
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling: Czy oczekuje sie, ze srodek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub</p> <p>(iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w</p>	<p>x</p>	<p>Dzialalnosc wspierana w ramach srodka ma nieznaczny przewidywany wplyw na ten cel srodowiskowy, biorac pod uwage zarowno jego bezposrednie, jak i najistotniejsze posrednie skutki w perspektywie calego cyklu zycia. Na etapie realizacji inwestycji (m.in. budowa dróg przeciwpozarowych, zbiornikow, kanalizacji deszczowych) podejmowane beda dzialania majace na celu ograniczenie ilosci powstajacych odpadow, a zastosowane materialy beda cechowac sie odpowiednia trwaoscia. Zaklada sie ograniczenie odpadow z budowy i rozbiorki (powstalych w wyniku robót budowlanych), ktore bylyby skladowane i unieszkodliwiane w inny sposob poprzez polaczenie srodkow zapobiegania powstawaniu odpadow oraz w miare mozliwosci, zastosowanie technik odzyskiwania, odzysku materialow i ponownego uzycia, w tym m.in. wypeelniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadow w celu zastapienia innych materialow, zgodnie z hierarchia postepowania z odpadami i protokołem UE dotyczacym gospodarowania odpadami z budowy i rozbiorki oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępných technik oraz usprawnię proces ponownego używania materiałów i poddawania ich wysokiej jakości recyklingowi dzięki ich selektywnemu usuwaniu za pomocą dostępnych systemów sortowania odpadów z budowy. Dzięki organizacji sprawnego systemu zarządzania odpadami nie będą one stanowiły zagrożenia dla środowiska, a także będą miały na celu spełnianie w jak najszerszym możliwym stopniu zasady GOZ.</p>

kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Nie przewiduje się istotnego zwiększenia emisji zanieczyszczeń w związku z realizacją przedsięwzięć. Oczekuje się, że dzięki zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych oraz wprowadzeniu niebiesko-zielonej infrastruktury doprowadzi się do zmniejszenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. W przypadku prowadzenia prac budowlanych dotyczących np. budowy dróg pożarowych będą stosowane sprawne technicznie maszyny i środki transportu, odpowiednia organizacja placów budów, wyposażanie zapleczy budów w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych, itp., co pozwoli na znaczne ograniczenie ewentualnego chwilowego negatywnego oddziaływania na powietrze, wody lub gleby. Dodatkowo wprowadzana będzie zieleń przydrożna, skutecznie przyczyniająca się do „wyfapywania” generowanych gazów. Aby zminimalizować zanieczyszczenie powietrza w czasie prowadzenia prac budowlanych, w miarę możliwości ich termin będzie dobierany do okresu o najmniejszym natężeniu ruchu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Środek stanowi wkład w realizację celu środowiskowego ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów, a jego realizacja przyczyni się do poprawy stanu środowiska. Negatywne oddziaływanie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów może wiązać się jedynie z realizacją prac budowlanych, jednak inwestorzy podejmować będą działania prowadzące do ich minimalizowania. Zaplanowane działania będą oceniane pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniły się do istotnych oddziaływań na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływanie, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. W przypadku inwestycji, których realizacja może wiązać się z oddziaływaniem na przedmiot i cele ochrony, w tym obszary Natura 2000, konieczne będzie przeprowadzenie właściwych procedur, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie (np. ogrody deszczowe), wpłynie</p>

	<p>pozytywnie na utrzymanie i rozwój bioróżnorodności głównie na terenach miejskich. Retencja wód opadowych oraz wsparcie terenów zieleni będą stanowić zabezpieczenie przed podtopieniami, ulewami oraz suszą, w wyniku których ekosystemy często ulegają degradacji. Ponadto zaplanowane inwestycje w zakresie ochrony przed pożarami również przyczynią się w znaczący sposób do ochrony istniejących ekosystemów. Dzięki zaplanowanym przedsięwzięciom przewiduje się zapobieganie utracie różnorodności biologicznej i spójności ekosystemów. Środek nie będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p>
--	---

2.4. RSO2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej (EFRR)

W zakresie niniejszego celu szczegółowego zakres wsparcia FEDS jest zbieżny z zakresem inwestycji zawartym w „Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności”, tj. B3.1. Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich, B3.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich. Dla zawartych w KPO zapisów dokonano oceny DNSH zgodnie z wytycznymi Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik wskazuje na ich zgodność z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. W związku z tym uznaje się, że również zakres wsparcia FEDS, obejmujący gospodarkę wodno-ściekową, jest zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

2.5. RSO2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia (EFRR)

Tabela 11. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.7.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
---	-----	-----	---

Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Cel szczegółowy obejmuje zwiększenie poziomu ochrony zasobów przyrodniczych i udostępnianie ich ludziom w sposób bezpieczny dla tych zasobów. Ograniczeniu skutkom zmian klimatu służyć będą przede wszystkim takie działania, jak rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury: zielone dachy przystanki, ściany i fasady, ogrody deszczowe, rozwój terenów zielonych, w tym parki i lasy, naturalne zbiorniki wodne, stawy, stawy retencyjne, niecki, rowy, rowy bioretencyjne i infiltracyjne, likwidacja powierzchni nieprzepuszczalnych) na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Likwidacja miejskich wysp ciepła celem zwiększenia komfortu termicznego jego mieszkańców. Działania te mają przyczynić się do zachowania i rozwoju bioróżnorodności terenów miejskich i podmiejskich oraz do ograniczenia skutków zmian klimatu oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Wspierane będą działania wynikające z celów zapisanych w dokumentach o charakterze strategicznym, związanych z ochroną przyrody i bioróżnorodności. W związku z tym uznaje się, że jest on zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód”.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Ochrona bioróżnorodności, krajobrazu czy innych elementów środowiska będą pozytywnie oddziaływały w długim okresie czasu na adaptację do zmian klimatu. Udostępnianie zasobów przyrodniczych w sposób im nieszkodzący służyć będzie m.in. edukacji ekologicznej i zmianie postaw ludzi. Z kolei stosowanie nowych, odpornych gatunków roślin pozwoli dostosować istniejące przestrzenie do zmian klimatycznych. Zielona infrastruktura w postaci m.in. zielonych dachów czy ścian</p>

			to ważny element łagodzenia i adaptacji zwłaszcza miast do zmian klimatu, gdyż pozwalają: absorbować wodę deszczową, zmniejszając ryzyko powodziowe, pochłaniać dwutlenek węgla i inne zanieczyszczenia z atmosfery, łagodzić efekt „wysp ciepła”, poprawiać mikroklimat i izolacyjność termiczną budynków, odtwarzać utraconą wskutek urbanizacji powierzchnię zielonej, zwiększać bioróżnorodność. Z tego względu uznaje się, że cel szczegółowy nie będzie ograniczał możliwości osiągnięcia celu środowiskowego.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W ramach celu szczegółowego realizowane będą działania zmierzające do wzmocnienia ochrony środowiska oraz bioróżnorodności. Część z inwestycji związana będzie ze zrównoważonymi systemami gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielononiebieskiej infrastruktury, co przyczyniać się będzie do poprawy stanu i potencjału jednolitych części wód. Zatem środek nie będzie zagrażał osiągnięciu celu środowiskowego, a wręcz przeciwnie - może przyczynić się do jego osiągnięcia.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Ze względu na charakter planowanych w celu szczegółowym działań, nie przewiduje się negatywnych oddziaływań na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego dot. gospodarki o obiegu zamkniętym. Dotyczy to zarówno etapu realizacji, jak i później trwania efektów celu szczegółowego.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Poprawa stanu środowiska naturalnego, zwiększenie bioróżnorodności oraz realizacja inwestycji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury przełożą się pośrednio lub bezpośrednio na zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, wód i gleby, dlatego uznaje się, że realizacja

			celu szczegółowego wzmocni możliwość osiągnięcia celu środowiskowego.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Cel szczegółowy bezpośrednio przyczynia się do ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów, przez co pozytywnie oddziaływać będzie na możliwość osiągnięcia tego celu środowiskowego. Wprost zakłada się ochronę zasobów przyrodniczych, racjonalne wykorzystywanie gleb i lasów, racjonalną gospodarkę wodami, inwestycje w zielononiebieską infrastrukturę, a także tworzenie obiektów służących ochronie bioróżnorodności, zwłaszcza w oparciu o gatunki rodzime, które często należą do gatunków zagrożonych. Tworzenie infrastruktury służącej kanalizowaniu ruchu turystycznego pozwoli na bezpieczne - z punktu widzenia utrzymania i ochrony siedlisk i bioróżnorodności - udostępnianie środowiska przyrodniczego m.in. w zgodzie z zasadami turystyki zrównoważonej. Podejmowane działania będą zgodne m.in. z Priorytetowymi Ramami działań dla sieci Natura 2000.</p>

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.

3. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz mobilności miejskiej Dolnego Śląska

3.1. RSO2.8. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej (EFRR)

W zakresie niniejszego celu szczegółowego zakres wsparcia FEDS jest zbieżny z zakresem inwestycji zawartym w „Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności”, tj. E1.1. Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska, E1.1.2. Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy), E2.2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu, E2.2.1. Inwestycje w bezpieczeństwo transportu, E2.2.2. Cyfryzacja transportu, a także E1.2. Zwiększenie udziału zero i niskoemisyjnego transportu oraz przeciwdziałania i zmniejszanie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko, E1.2.1 Zeroemisyjny transport zbiorowy w miastach (tramwaje) oraz E2.3 Zwiększenie dostępności transportowej, bezpieczeństwa i cyfrowych rozwiązań. Dla tych zawartych w KPO zapisów dokonano oceny DNSH zgodnie z wytycznymi Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik wskazuje na ich zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. W związku z tym uznaje się, że również zakres wsparcia FEDS 2021- 2027, obejmujący wspieranie multimodalnej zrównoważonej mobilności miejskiej, jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

4. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz mobilności Dolnego Śląska

4.1. RSO3.2. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej (EFRR)

Tabela 12. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.2.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 13. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.2.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Celem interwencji w dziedzinie infrastruktury transportowej będzie zwiększenie roli zrównoważonego transportu zbiorowego, w tym dekarbonizacja transportu, poprawa efektywności sieci transportowych oraz bezpieczeństwa drogowego. Realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontu i modernizacji dróg wojewódzkich, poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich. Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TEN-T poprzez inwestycje w linie kolejowe oraz infrastrukturę towarzyszącą. Planowane w ramach celu szczegółowego inwestycje związane z budową obwodnic miejscowości w ciągu dróg wojewódzkich sprzyjać będą ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększenie płynności ruchu drogowego. Poprawie ulegnie jakość powietrza, zwłaszcza w centrach miejscowości, poprzez ograniczenie oddziaływań skumulowanych, przekładając się pośrednio na ograniczenie zjawiska miejskich wysp ciepła. Rozbudowa infrastruktury typu zatoki autobusowe poprawi poziom bezpieczeństwa korzystania z komunikacji zbiorowej zwłaszcza poza obszarami miast, co wpłynie na wzrost zainteresowania korzystaniem z tych środków transportu, a przez to przyczyni się do ograniczenia liczby przejazdów samochodami prywatnymi. Dodatkowo wprowadzana będzie zieleń przydrożna, skutecznie przyczyniająca się do „wyłapywania” generowanych gazów. Aby zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza w czasie

		<p>przewodzenia prac budowlanych, ich termin będzie dobierany do okresu o najmniejszym natężeniu ruchu.</p> <p>Część celu szczegółowego odnosząca się do rozwoju infrastruktury kolejowej ściśle wiąże się z obszarami interwencji 066, 0660a, 069, 069a z załącznika do rozporządzenia w sprawie RRF, ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100% lub 40%. Zwiększenie roli kolei w systemie transportowym, coraz chętniej wykorzystywanej na Dolnym Śląsku, jest istotne, bowiem kolej wykazuje mniejsze oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych aniżeli pozostałych sektorów transportu. Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Z kolei rozwój ścieżek rowerowych kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 075 z załącznika do rozporządzenia w sprawie RRF ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>W ramach celu szczegółowego realizowane będą projekty dotyczące budowy, przebudowy, remontów i modernizacji dróg wojewódzkich, poprawiające spójność komunikacyjną regionu i subregionów, a także polegające na wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z miast poprzez budowę obwodnic i obejść miejscowości w przebiegu dróg wojewódzkich. Finansowaniu podlegać będą również działania związane z rozwojem transportu kolejowego poza siecią TEN-T poprzez inwestycje w linie kolejowe oraz infrastrukturę towarzyszącą.</p> <p>Ze względu na szerokie możliwości oddziaływania zmian klimatu na infrastrukturę i funkcjonowanie systemu transportu kolejowego, opracowany został „Plan adaptacji infrastruktury kolejowej do zmian klimatu”. Przewiduje on szereg różnych działań adaptacyjnych dla kolei, jak system monitoringu elementów infrastruktury transportowej, rozbudowę systemu SEPE, rozwój efektywnego zarządzania energią, jak eco-parking, pozyskiwanie szczegółowych danych meteorologicznych. Tego rodzaju środki adaptacyjne będą uwzględniane na etapie projektowania infrastruktury. Parametry infrastruktury mającej wpływ na wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym obwodnice miejscowości, będą uwzględniały zastosowanie środków zapewniających odporność na zmiany klimatu, jak np. odpowiednio dostosowane systemy odwodnienia, wykorzystywanie wzmocnionych nawierzchni.</p>

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>x</p> <p>W przypadku wszystkich planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE. Zagwarantuje to, że na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie będą się one przyczyniały do oddziaływania na zasoby wodne. Potencjalny wpływ prac modernizacyjnych na wody powierzchniowe lub gruntowe będzie zależny od zakresu prac oraz warunków gruntowo-wodnych otoczenia inwestycji. Ze względu na różny stan obecnie wykorzystywanych (zwłaszcza do ruchu tranzytowego) dróg biegnących przez miejscowości, brak budowy obwodnic może powodować dalsze zanieczyszczanie wód powierzchniowych poprzez brak odpowiedniego systemu oczyszczania wód opadowych spływających z terenów drogi. Ponadto ich budowa poprawi istotnie warunki bezpieczeństwa ruchu pojazdów, przyczyni się do zmniejszenia zagrożenia wystąpienia sytuacji awaryjnych dla wód w granicach przebiegu dróg. Na etapie prowadzenia inwestycji stosowane będą odpowiednie dla każdego odrębnego przypadku zasady ochrony wód: np. zbieranie wód opadowych, ich oczyszczanie i odprowadzanie do odbiorników powinny zabezpieczyć w pierwszym rzędzie zasoby wód powierzchniowych, najbardziej narażonych na potencjalne negatywne skutki zanieczyszczenia.</p> <p>W miarę możliwości projekty będą obejmować elementy zapewniające retencję i oczyszczanie wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na zasobach przyrody.</p> <p>W przypadku infrastruktury kolejowej, zelektryfikowanie linii kolejowych zmniejsza niebezpieczeństwo zanieczyszczenia wód substancjami ropopochodnymi na etapie ich eksploatacji. Ewentualne wymagane prace związane z odwodnieniem, które mogłyby spowodować lokalne obniżenie zwierciadła wód gruntowych, będą miały charakter krótkotrwały - po zakończeniu prac zwierciadło wody powinno ustabilizować się na bezpiecznym poziomie. Ochrona przed zanieczyszczeniami środowiska wodnego zapewniana będzie przez zastosowanie rozwiązań technicznych ograniczających rozprzestrzenianie tych zanieczyszczeń, m.in. stosowanie szczelnych systemów odwodnień, izolację gruntów przepuszczalnych w rejonie występowania wód wrażliwych oraz prawidłową gospodarkę wodno-ściekową i odpadami. Pożądanym środkiem jest zapewnienie ujęcia wód opadowych w systemy</p>
--	---

		kanalizacji deszczowej z wykorzystaniem urządzeń podczyszczających.
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Odpady powstawać mogą przede wszystkim na etapie prowadzenia inwestycji polegającej na budowie bądź modernizacji infrastruktury drogowej i kolejowej. Zasady postępowania z częścią tych odpadów (np. podkłady kolejowe) wynikają z obowiązującego ustawodawstwa (ustawa o odpadach). Przy prowadzeniu prac stosowane będą zasady zawarte w Protokole UE dotyczącym gospodarowania odpadami z budowy i rozbiórki. Znaczną część elementów można poddać ponownemu wykorzystaniu, jak elementy metalowe, polimerowe, tłuczeń, destrukta asfaltowy. Na etapie realizacji inwestycji podejmowane będą działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością. W związku z tym środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do</p>	x	<p>Działania podejmowane w ramach celu szczegółowego nie doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Dopuszczane inwestycje przełożą się m.in. na poprawę płynności ruchu oraz zwiększenie poziomu korzystania ze zrównoważonych form</p>

<p>istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>mobilności, dzięki czemu zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza. Stosowanie systemów wstępnego oczyszczania wód opadowych czy roztopowych pozwoli ograniczyć zanieczyszczenia do wód i gleby. Sprzyjać temu będą również: stosowanie sprawnych technicznie maszyn i środków transportu, odpowiednia organizacja placów budów, wyposażanie zapleczy budów w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych, itp. Budowa ścieżek rowerowych, sprzyjająca zmianie modelu mobilności, przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Generalnie ochronie i odbudowie bioróżnorodności oraz ekosystemów służyć będą dokonywane przed przeprowadzeniem inwestycji oceny oddziaływania na środowisko, zgodne z dyrektywą 2011/92/UE. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływania, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów, z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. W przypadku niektórych inwestycji w ramach dokumentacji projektowej przygotowywane będą także studia techniczno-ekonomiczno-środowiskowe. Zgodnie z istniejącymi przepisami, nie ma możliwości prowadzenia inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na obszary będące przedmiotem ochrony Natura 2000. Przy planowaniu i realizacji inwestycji, które przecinają tereny parków narodowych oraz rezerwatów przyrody, należy każdorazowo przeanalizować czy dana inwestycja narusza zakazy określone w art. 15 ustawy o ochronie przyrody oraz czy może podlegać odstępstwom od zakazów określonych w ust. 3 oraz ust. 4 ww. przepisu. Ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko pod kątem bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów będą minimalizowane, a także podejmowane będą działania mające im przeciwdziałać. Efektem prowadzonych inwestycji może być fragmentacja siedlisk, przerywanie ich ciągłości, czy zaburzenie korytarzy migracyjnych zwierząt. Aby przeciwdziałać negatywnemu wpływowi na środowisko, stosowana będzie kompensacja przyrodnicza, która wiąże się z renaturalizacją terenu otaczającego szlak komunikacyjny, poprawą stosunków wodnych i pozwala tworzyć odpowiednie warunki siedliskowe dla zwierząt. W przypadku, gdy inwestycja miałaby dotyczyć zniszczenia lub degradacji obszarów istotnych dla europejskich gatunków chronionych, zwłaszcza tych o najmniejszej populacji i występujących w dużym rozproszeniu (głównie rysie, niedźwiedzie i wilki oraz lasy, mające kluczowe znaczenie dla ochrony populacji tych zwierząt), finansowanie nie</p>

	<p>będzie przyznawane. Na etapie prac koncepcyjnych prowadzona będzie inwentaryzacja przyrodnicza różnych elementów przyrody, aby zapewnić rozwiązania przyczyniające się do zachowania drzew w dobrym stanie, w tym właściwego doboru technik budowlanych. W czasie prac ograniczana do minimum będzie powierzchnia zajmowana na potrzeby inwestycji, wycinka drzew i krzewów wraz z odpowiednim zabezpieczeniem roślinności znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót. Prace powinny być prowadzone przy zapewnieniu nadzoru przyrodniczego. Dodatkowo beneficjenci realizujący swoje projekty będą zobowiązani do przeprowadzania inwentaryzacji przyrodniczych w wymaganych prawem sytuacjach (w szczególności na podstawie uregulowań zawartych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt).</p>
--	--

5. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego na Dolnym Śląsku

5.1. RSO4.5. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej (EFRR)

W zakresie niniejszego celu szczegółowego zakres wsparcia FEDS 2021-2027 jest zbieżny z zakresem inwestycji zawartym w „Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności”, tj. D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych, D1.1.1. Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych, D1.1.2. Przyspieszenie procesów transformacji cyfrowej ochrony zdrowia poprzez dalszy rozwój usług cyfrowych w ochronie zdrowia. Dla zawartych w KPO zapisów dokonano oceny DNSH zgodnie z wytycznymi Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik wskazuje na ich zgodność z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. W związku z tym uznaje się, że również zakres wsparcia FEDS 2021-2027, obejmujący rozwój opieki zdrowotnej, jest zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

5.2. RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR)

Cel szczegółowy Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych w dużej mierze wykazuje spójność z Reformą A1.2. Dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych, stanowiąc element Krajowego Planu Odbudowy. W zakresie celu szczegółowego przewidziano wsparcie prowadzonych lub współprowadzonych przez samorząd województwa instytucji kultury. Ponadto zakłada się inwestycje w infrastrukturę rowerową ukierunkowaną na rozwój ruchu rowerowego, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, na którą składać się będą: toalety, wiaty, punkty naprawy rowerów czy parkingi rowerowe. Rozwojowi turystyki będzie też służyć przewidziany rozwój przystani wodnych, szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Planowana infrastruktura będzie realizowana z poszanowaniem przyrody i środowiska naturalnego danego obszaru, z zachowaniem równowagi pomiędzy rozwojem turystyki, a ochroną natury. Ze względu na to, że zakres FEDS 2021-2027 jest szerszy, poniżej dokonano analizy celu szczegółowego Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych zgodnie z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Tabela 14. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.6.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		
---	---	--	--

Tabela 15. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.6.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Wsparciem objęte zostaną instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa, które mają szerokie oddziaływanie społeczne i gospodarcze oraz duży potencjał rozwoju, a jednocześnie mierzą się z istotnymi ograniczeniami związanymi z niedostateczną bazą infrastrukturalną niezbędną do prowadzenia swoich działań. Celem tych inwestycji będzie m.in. ograniczanie energochłonności, a tym samym zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Wsparcie będą mogły uzyskać działania ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę rowerową sprzyjającą rozwojowi ruchu turystycznego. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej. Ponadto wsparcie skierowane będzie na działania dotyczące rozwoju przystani wodnych, szlaków turystycznych.</p> <p>Działania w ramach celu szczegółowego nie będą wpływały na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego. Dotyczyć będą rozszerzenia działalności instytucji kultury i turystyki, które znacząco ucierpiały w efekcie pandemii Covid-19 i niezbędnych ograniczeń udziału w różnego rodzaju wydarzeniach. Inwestycje w zakresie infrastruktury turystycznej będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym preferowane będzie stosowanie rozwiązań proekologicznych. Planowana infrastruktura będzie realizowana z poszanowaniem przyrody i środowiska naturalnego danego obszaru, z zachowaniem równowagi pomiędzy rozwojem turystyki a ochroną natury. Lokalizacja prowadzonych inwestycji będzie uzgadniana z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska. Ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie prowadzenia prac budowlanych (jak zwiększenie ruchu dużych pojazdów, a tym samym emisji spalin), będą miały charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu inwestycji. W czasie prowadzenia prac będą stosowane rozwiązania zmniejszające niekorzystne oddziaływania poprzez wybór lokalizacji placów budów, zabezpieczanie miejsc przechowywania sprzętu budowlanego, zraszanie placu budowy, itp.</p>

<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Wsparcie inwestycyjne infrastruktury kulturalnej, rowerowej, turystycznej, (w tym przystani wodnych, szlaków turystycznych) będzie obejmować również wdrożenie ekologicznych rozwiązań (jak zielona infrastruktura, gospodarowanie odpadami, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii), zasadę poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenia do neutralności klimatycznej określonej w Europejskim Zielonym Ładzie. Dostosowaniu nowej infrastruktury do zmian klimatu może służyć zazielenianie ścian czy dachów remontowanych obiektów kultury, a także ustawianie dodatkowych punktów poboru wody (jak pitniki) w miejscach wzmożonego ruchu turystycznego.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Środek nie wpływa i nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału wód, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. Zgodnie z przepisami prawa, w procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymania ustalonych poziomów i limitów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych, a także wymagane jest przeprowadzenie poprzedzających prowadzenie prac budowlanych badań hydrogeologicznych i przedstawienie innych dokumentów wymaganych przepisami Prawa wodnego.</p>
<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p>	x	<p>W ramach celu szczegółowego wsparciem objęte zostaną instytucje kultury o znaczeniu regionalnym, prowadzone lub współprowadzone przez samorząd województwa, które mają szerokie oddziaływanie społeczne i gospodarcze oraz duży potencjał rozwoju, a jednocześnie mierzą się z istotnymi ograniczeniami związanymi z niedostateczną bazą infrastrukturalną niezbędną do prowadzenia swoich działań. Wsparcie będą mogły uzyskać działania skierowane na inwestycje w infrastrukturę rowerową sprzyjającą rozwojowi ruchu turystycznego. Uzupełniającym zakresem będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej. Ponadto wsparcie skierowane będzie na działania dotyczące rozwoju przystani wodnych, szlaków turystycznych. Powyższe inwestycje będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią</p>

<p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów w trakcie prowadzenia prac.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Inwestycje będą prowadzone po dokonaniu uzgodnień i uzyskaniu niezbędnych zgód środowiskowych. Wybór lokalizacji konkretnych przedsięwzięć oraz stosowanych w czasie prac technologii będą miały na celu ograniczenie strat i negatywnych oddziaływań na środowisko. W czasie prowadzenia prac budowlanych będzie zachowywana szczególna dbałość, aby zminimalizować ryzyko wystąpienia nawet krótkotrwałych i w pełni odwracalnych negatywnych oddziaływań na środowisko przez właściwe zabezpieczenie miejsca prowadzenia robót.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym</p>	<p>x</p>	<p>Potencjalne negatywne oddziaływania wskazanych działań będą wynikały z możliwości zajęcia istniejących terenów zieleni pod planowane elementy infrastruktury, wycinki drzew lub uszkodzenia ich systemów korzeniowych. Lokalizacja małej infrastruktury będzie wybierana w sposób, który nie dopuści do niszczenia stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, a także do płoszenia zwierząt czy ograniczenia ich migracji wskutek wzmożonego ruchu turystycznego. W wymaganych prawem sytuacjach przeprowadzane będą procedury oceny oddziaływania konkretnych zaplanowanych inwestycji na środowisko wraz z analizą różnych wariantów, pozwalającą wybrać taki przebieg</p>

siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		inwestycji, który w najmniejszym stopniu będzie oddziaływał negatywnie na środowisko.
---	--	---

6. Priorytet Fundusze Europejskie bliżej mieszkańców Dolnego Śląska

6.1. RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR)

Tabela 16. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO5.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 17. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO5.1.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Interwencja w ramach celu szczegółowego będzie skupiała się na poprawie jakości życia mieszkańców, promowaniu i ochronie materialnego dziedzictwa kulturowego i rozwoju instytucji kultury, jak również rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych. Wsparcie uzyskają działania dotyczące: fizycznej odnowy i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej, m.in.

		<p>zagospodarowanie przestrzeni międzyblokowych, deptaków, parków, rynków, skwerów. Działania te mogą dotyczyć adaptacji do zmian klimatu, jak również poprawy funkcjonalności tych przestrzeni, czy bezpieczeństwa. Budowa/modernizacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego będzie możliwa jako element wyżej wskazanych projektów; zachowania i rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, służące ekologii a także działania na rzecz zwiększania powierzchni czynnych biologicznie; poprawy kondycji psychofizycznej mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury aktywizacji i integracji społecznej; ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego, w tym także w zakresie zrównoważonej turystyki. Wsparcie uzyskują m.in szlaki turystyczne np. związane z infrastrukturą rowerową, oraz niezbędnymi elementami towarzyszącymi takim inwestycjom, jak np. toalety, stojaki dla rowerów, elementy zapewniające bezpieczeństwo.</p> <p>Działania w ramach celu szczegółowego nie będą wpływały negatywnie na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego. Inwestycje będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym preferowane będzie stosowanie rozwiązań proekologicznych. Lokalizacja prowadzonych inwestycji będzie uzgadniana z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska. Ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie prowadzenia prac budowlanych (jak zwiększenie ruchu dużych pojazdów), będą miały charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu inwestycji. W czasie prowadzenia prac będą stosowane rozwiązania zmniejszające niekorzystne oddziaływania poprzez wybór lokalizacji placów budów, zabezpieczanie miejsc przechowywania sprzętu budowlanego, zraszanie placu budowy, itp. Tworzenie zielonej i niebieskiej infrastruktury w długim okresie przyczyni się do łagodzenia zmian klimatu, głównie poprzez ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych wynikające z rozwoju terenów zielonych. Rozbudowa sieci drogowej przyczyni się do ograniczania lub wyeliminowania emisji skumulowanej.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego</p>	<p>x</p>	<p>Działania realizowane będą na obszarach miast i ich obszarach funkcjonalnych. Środki będą przeznaczone na realizację kluczowych przedsięwzięć wynikających ze strategii/planów działań ZIT/IIT, istotnych z punktu widzenia rozwoju miast, gmin, powiatów oraz ich obszarów funkcjonalnych. Wsparcie inwestycyjne będzie obejmować również wdrożenie ekologicznych rozwiązań, zasadę poszanowania środowiska naturalnego oraz dążenie do</p>

<p>przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		<p>neutralności klimatycznej wpisanej w założenia Europejskiego Zielonego Ładu. Realizowane działania muszą pozostawać w zgodzie z obecnymi trendami w projektowaniu przestrzeni publicznych, m.in. przeciwdziałaniem ich nadmiernemu „betonowaniu” na rzecz rozwoju powierzchni zielonych, pozwalających ograniczyć występowanie zjawiska „miejskich wysp ciepła”. Zieleń izolacyjna komponowana może być piętrowo (zieleń niska, średnia, wysoka), dzięki czemu zwiększona zostanie odporność na silne wiatry. Zastosowane materiały i technologie zapewnią odporność infrastruktury na działanie wysokich i niskich temperatur. Niebieska infrastruktura sprzyjająca małej retencji będzie pozwalała unikać lokalnych podtopień, pozwoli także gromadzić wodę w czasie opadów i ją rozdysponowywać w okresie suszy. Elementy zielonej infrastruktury nie tylko wpłyną na podniesienie poziomu estetyki przestrzeni publicznych, ale również na ograniczenie temperatur w czasie upałów, gromadzenie wody czy zacienianie przestrzeni.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>x</p>	<p>Środek nie wpływa i nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału jednolitych części wód, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. Zgodnie z przepisami prawa, w procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych dla indywidualnych przypadków poziomów i limitów określonych w pozwoleniach wodnoprawnych, a także przeprowadzenia wcześniejszych badań hydrogeologicznych i przedstawienia innych dokumentów wymaganych przepisami Prawa wodnego. Prace budowlane prowadzone muszą być w taki sposób, aby nie dopuścić do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych. Dodatkowo pozytywnie na jakość wód przełożą się elementy zielonej i niebieskiej infrastruktury. Ewentualne negatywne oddziaływania będą miały jedynie charakter przejściowy, związany z wykopami, zakłóceniem stosunków wód powierzchniowych i podziemnych (czasowe odwodnienia) w czasie prowadzenia prac budowlanych i możliwością zanieczyszczenia wód przez zanieczyszczenia powierzchniowe, osady i substancje w przypadku awarii sprzętu budowlanego. Jednak inwestorzy zobowiązani będą do ograniczania czy wręcz eliminowania tego rodzaju zagrożeń. Każdorazowo prace budowlane będą wymagały zidentyfikowania lokalnych ujęć wód i ustalenia dla nich stref ochronnych, stosowania sprawnych technicznie maszyn i środków transportu w czasie budowy, zabezpieczenia terenu bazy materiałowo-</p>

		sprzętowej oraz wykonania rekultywacji terenów po zakończeniu prac.
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Działania będą skupiały się na rozwoju i promowaniu publicznych walorów turystycznych, jak również promowaniu i ochronie materialnego dziedzictwa kulturowego. Wsparcie uzyskają także działania związane z fizyczną odnową i bezpieczeństwem przestrzeni publicznych. Współfinansowane będą działania z zakresu ochrony, rozwoju i promowania dziedzictwa naturalnego i kulturowego, w szczególności w zakresie szlaków turystycznych, miejsc wypoczynku i integracji. Inwestycje w ramach celu szczegółowego będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonych produktów oraz hierarchią postępowania z odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem zapobiegania powstawaniu odpadów w trakcie prowadzenia prac oraz zapewnieniem jak największego stopnia recyklingu i przygotowania do ponownego przetworzenia wygenerowanych odpadów. W budownictwie można zadbać o wykorzystywanie w jak największym stopniu kruszyw z recyklingu. Humus z terenów zajmowanych np. pod drogę można wykorzystać do umacniania skarp i urządzania terenów zieleni. Są to tylko przykładowe narzędzia, które można stosować na etapie realizacji inwestycji budowlanych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do</p>	x	<p>Inwestycje będą prowadzone po dokonaniu uzgodnień i uzyskaniu niezbędnych zgód środowiskowych. Wybór lokalizacji konkretnych przedsięwzięć oraz stosowanych w czasie prac technologii będą miały na celu ograniczenie strat i negatywnych oddziaływań na środowisko. W czasie prowadzenia prac budowlanych będzie</p>

<p>istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>zachowywana szczególna dbałość o zminimalizowanie ryzyka wystąpienia nawet krótkotrwałych i w pełni odwracalnych negatywnych oddziaływań na środowisko przez właściwe zabezpieczenie miejsca prowadzenia robót. Stosowanie nasadzeń pozwoli na ograniczenie rozprzestrzeniania ewentualnych zanieczyszczeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Potencjalne negatywne oddziaływania wskazanych działań będą wynikały z możliwości zajęcia istniejących terenów zieleni pod planowane elementy infrastruktury, wycinki drzew lub uszkodzenia ich systemów korzeniowych. W zapobieganiu niszczeniu i zmniejszaniu powierzchni siedlisk oraz bioróżnorodności pomocne będą Standardy ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym. Lokalizacja infrastruktury będzie wybierana w taki sposób, aby nie dopuścić do niszczenia stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, a także do płoszenia zwierząt czy ograniczenia ich migracji wskutek wzmożonego ruchu turystycznego. Prace prowadzone powinny być na możliwie najmniejszym terenie, aby ograniczyć zajmowanie siedlisk. W wymaganych prawem sytuacjach przeprowadzane będą procedury oceny oddziaływania konkretnych zaplanowanych inwestycji na środowisko wraz z analizą różnych wariantów, pozwalającą wybrać taki przebieg inwestycji, który w najmniejszym stopniu będzie oddziaływał negatywnie na środowisko. Budowa oraz modernizacja energooszczędnego oświetlenia oznacza zmniejszenie liczby punktów świetlnych rtęciowych, które są niekorzystne z punktu widzenia np. nietoperzy (powodują bowiem koncentrację wokół punktu świetlnego owadów i co za tym idzie - polujących na nie nietoperzy, które w efekcie mogą padać ofiarami kolizji z pojazdami).</p>

7. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz rynku pracy i włączenia społecznego na Dolnym Śląsku

7.1. ESO4.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; (EFS+)

Tabela 18. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Działania planowane w ramach przedmiotowego celu mają zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy. Wsparcie kierowane będzie do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy: kobiet, osób młodych (w szczególności z grupy NEET, osób samotnie wychowujących dzieci, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób pochodzenia migranckiego, osób starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i kompetencjach oraz osób z niepełnosprawnościami. Finansowane będą działania na rzecz promowania samozatrudnienia. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu i nie wiążą się z emisją gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane w ramach tego celu wsparcie ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób

			poszukujących pracy. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, co oznacza, że nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych, lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wsparcie ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy, w tym przede wszystkim osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz przy promocji samozatrudnienia. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Przewidywane wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy. Działania realizowane

			w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Udzielane wsparcie w ramach tego celu ma zwiększać szanse na zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz osób poszukujących pracy, a działania kierowane będą do wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym zwłaszcza do osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz podjęcie samozatrudnienia. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, nie będą również w znacznym stopniu negatywnie wpływać na stan i odporność ekosystemów oraz zachowanie siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży – dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.2. ESO4.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy (EFS+)

Tabela 19. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.2.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Celem działań będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach, szczególnie wobec konieczności dostosowania usług do zmieniającego się rynku pracy. Instytucje rynku pracy będą musiały sprostać zadaniom związanym z przygotowaniem do zatrudnienia rosnącej liczby osób, które straciły pracę np. z powodu pandemii lub pozostają poza rynkiem pracy od dłuższego czasu. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania w ramach celu szczegółowego będą ukierunkowane na doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania będą miały na celu doskonalenie potencjału instytucji rynku

			<p>pracy na wszystkich poziomach. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Celem działań będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Podstawowym celem działań będzie doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne</p>

			zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Działania będą miały na celu doskonalenie potencjału instytucji rynku pracy na wszystkich poziomach. Nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.3. ESO4.3. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Tabela 20. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.3.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”

<p>Łagodzenie zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, światopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, światopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub</p>

			znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wypracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, światopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, światopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób

		<p>dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na g o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, świadopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz</p>

		<p>podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę ani na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu polegać będzie na wdrażaniu rozwiązań systemowych mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na m.in. płeć, pochodzenie etniczne, świadopogląd niepełnosprawność, orientację seksualną czy wiek, jak również wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla osób dyskryminowanych z ww. powodów, wspieranie dzieci i młodzieży w zachowaniu dobrostanu psychofizycznego, pracodawców, pracowników służby zdrowia i organizacji społecznych w walce z przejawami dyskryminacji oraz podnoszenie świadomości społeczności lokalnych w zakresie dyskryminacji. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>

Na liście kontrolnej dla celu szczegółowego **Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.

Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.4. ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

Tabela 21. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.4.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłuższej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Wsparcie w ramach celu ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i ich pracowników. Obejmie rozwój kompetencji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe odpowiadające na ich potrzeby. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania planowane w ramach celu obejmą rozwój kompetencji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców oraz

			<p>kompleksowe usługi rozwojowe. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Planowane wsparcie ukierunkowane rozwój kompetencji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>W ramach przedmiotowego celu szczegółowego wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i ich pracowników, obejmie rozwój kompetencji pracowników oraz kompleksowe usługi rozwojowe. W związku z licznymi zmianami zachodzącymi w gospodarce, konieczne jest wspieranie rozwoju pracowników i możliwość dostosowania ich kompetencji do zmian. Jednocześnie z uwagi na nieuchronny proces starzenia się społeczeństwa, ważna jest interwencja w zakresie wydłużenia aktywności zawodowej pracowników oraz utrzymania jak najdłużej wysokiej jakości ich życia oraz satysfakcji z podejmowanych ról i zadań zawodowych. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego</p>

			<p>przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>		x	<p>Działania podejmowane w ramach celu będą ukierunkowane na rzecz pracodawców i ich pracowników i obejmą rozwój kompetencji pracowników oraz kompleksowe usługi rozwojowe. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę ani na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>		x	<p>Planowane wsparcie ukierunkowane będzie na rzecz pracodawców i pracowników i obejmie rozwój kompetencji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców oraz kompleksowe usługi rozwojowe. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków,</p>

			w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.
--	--	--	--

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.5. ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+)

Tabela 22. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.8.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, z wykorzystaniem: metod pracy indywidualnej i środowiskowej oraz głównych instrumentów aktywizacji: społecznej, edukacyjnej, zdrowotnej i zawodowej, instrumentów towarzyszących, związanych m.in. z poprawą warunków mieszkaniowych, uczestnictwem w kulturze, sporcie, rekreacji, itd. Uczestnikom oferowane będą usługi

		<p>poradnictwa specjalistycznego, związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów w tych obszarach. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, a także inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich W ramach działania udzielane będzie również wsparcie na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x	<p>Działania w zakresie aktywnej integracji obejmować będą osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, a także inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich . W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego</p>

			niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wsparcie w zakresie aktywnej integracji obejmować będzie poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej a także inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W zakresie aktywnej integracji wsparciem objęte będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, a także inicjatywy

		<p>lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów i nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Działania w ramach przedmiotowego celu w zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, a także inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich. W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Działania</p>

		<p>realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>x</p>	<p>W zakresie aktywnej integracji działania obejmować będą poszczególne osoby, rodziny, społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie, a także osoby bierne zawodowo, przy wykorzystaniu metod pracy indywidualnej oraz środowiskowej. Kolejnym kierunkiem działań będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, a także inicjatywy lokalne, to jest projekty przyczyniające się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszarów wiejskich i wiejsko-miejskich. W ramach działania udzielane będzie wsparcie także na rzecz społeczności romskiej oraz innych mniejszości narodowych i etnicznych. Ze względu na niekorzystne zmiany klimatu, w projektach realizowanych w Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji** nie wskazano celów środowiskowych,

dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.6. ESO4.9. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów (EFS+)

Tabela 23. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.9.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wsparcie w ramach przedmiotowego celu ukierunkowane będzie na działania wzmacniające integrację społeczną oraz zawodową obywateli państw trzecich, świadczenie skierowanych do nich usług społecznych (w szczególności w formie mieszkalnictwa wspomaganego), działania na rzecz społeczności przyjmującej, integrowanie społeczne i zawodowe, budowanie instytucjonalnego i wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej, a także finansowanie tworzenia i funkcjonowania nowych punktów pomocowych. Wskazane działania będą realizowane w formie usług pozwalających im na pełniejsze funkcjonowanie w polskim społeczeństwie. Jednocześnie podejmowane w ramach celu szczegółowego działania nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.

Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>W ramach celu wsparcie ukierunkowane będzie na działania wzmacniające integrację społeczną i zawodową obywateli państw trzecich oraz inne ww. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Działania w ramach przedmiotowego celu ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej i zawodowej obywateli państw trzecich oraz inne ww. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Działania planowane w ramach celu będą wspierały integrację społeczną i zawodową obywateli państw trzecich oraz inne ww. Nie będą one miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów i nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie</p>

			zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wsparcie ukierunkowane będzie na działania wspierające integrację obywateli państw trzecich. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Działania ukierunkowane będą na wspieranie integracji obywateli państw trzecich. Nie będą one miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla zachowania dobrego stanu i odporności ekosystemów ani zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.7. ESO4.11. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej (EFS+)

Tabela 24. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.11.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wsparcie w ramach celu ukierunkowane będzie m.in. na proces deinstytucjonalizacji podmiotów oferujących wsparcie całodobowe, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, skierowanych do osób wymagających pomocy m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, długotrwałej choroby czy też problemów zdrowia psychicznego. Ponadto finansowane będą: wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz działania dotyczące wzmacniania dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania ukierunkowane będą m.in. na deinstytucjonalizację całodobowych instytucji, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz

			wsparcie dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W ramach celu wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na deinstytucjonalizację całodobowych instytucji, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz wsparcie dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Działania w ramach celu ukierunkowane będą m.in. na deinstytucjonalizację całodobowych instytucji, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz wsparcie dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling.

			<p>Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków ani nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>		<p>x</p>	<p>Planowane w ramach przedmiotowego celu wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na deinstytucjonalizację całodobowych instytucji, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz wsparcie dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>		<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu ukierunkowane będzie m.in. na deinstytucjonalizację całodobowych instytucji, świadczenie spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych i zdrowotnych, wsparcie dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej oraz wsparcie dialogu społecznego i obywatelskiego. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę</p>

			i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.
--	--	--	--

Na liście kontrolnej dla celu szczegółowego **Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

7.8. ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+)

Tabela 25. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.12.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W ramach celu będą realizowane działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym m.in. wsparcie usług na rzecz rodziny i systemu pieczy zastępczej, wsparcie usług w zakresie przeciwdziałania przemocy, działania na rzecz profilaktyki

		<p>bezdomności/wykluczenia mieszkaniowego oraz wsparcie usług dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, działania skierowane do dzieci i młodzieży (oraz ich otoczenia) na rzecz profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych, podnoszenie kompetencji kadr, projekty skierowane do osób przebywających w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych itp., rozwój mieszkalnictwa wspomagane, adaptowalnego i tymczasowego, mieszkań chronionych i wytchnieniowych, itp. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x	<p>Planowane działania będą realizowane na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym m.in. wsparcia usług na rzecz rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy, profilaktykę bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, profilaktykę uzależnień oraz usługi wsparcia dla uzależnionych. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x	<p>Wsparcie będzie ukierunkowane na rozwój usług społecznych, w tym m.in. wsparcia usług na rzecz rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy, profilaktyki bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub</p>

			<p>znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>		x	<p>W ramach celu wspierane będą działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym m.in. wsparcia usług na rzecz rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy, profilaktyki bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>		x	<p>W ramach celu będą realizowane działania na rzecz rozwoju usług społecznych, w tym m.in. wsparcie usług na rzecz rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy, profilaktyki bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, profilaktyki uzależnień oraz usług wsparcia dla uzależnionych. Działania realizowane</p>

			w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Działania planowane do realizacji w ramach celu będą ukierunkowane na rozwój usług społecznych, w tym m.in. wsparcie usług na rzecz rodziny, systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałanie przemocy, profilaktykę bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego, profilaktyki uzależnień oraz usługi wsparcia dla uzależnionych. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

8. Priorytet Fundusze Europejskie dla edukacji na Dolnym Śląsku

8.1. ESO4.6. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (EFS+)

Tabela 26. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.6.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wsparcie w ramach celu ukierunkowane będzie na rzecz zwiększenia dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, edukacji włączającej, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp. Ważnym jego elementem będą działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i uczniów oraz z zakresu uzupełniania kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej oraz zarządzającej systemem oświaty, co wpłynie na lepszą jakość i dostępność edukacji. Istotny element stanowić będą ponadto działania zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć oraz walce ze stereotypami w edukacji. wspierany będzie proces przechodzenia z edukacji specjalnej do edukacji włączającej, realizowane będą działania wykorzystujące umiejętności i wiedzę nauczycieli kształcenia specjalnego w szkołach ogólnodostępnych oraz integracja społeczna uczniów

			z niepełnosprawnościami. Wspierane będą działania z zakresu edukacji ekologicznej i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym, prowadzące do lepszego dostosowania umiejętności i wiedzy do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Zwiększą natomiast świadomość dot. pożądanych zachowań i postaw sprzyjających zmniejszaniu emisji tych gazów.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania prowadzone w ramach celu ukierunkowane będą na zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, edukacji włączającej, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp. Wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i zarządzającej systemem oświaty, zapobieganie dyskryminacji, edukację ekologiczną i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W ramach przedmiotowego celu wsparcie ukierunkowane będzie zwiększenie

		<p>dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, edukacji włączającej, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp., wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i zarządzającej systemem oświaty, zapobieganie dyskryminacji, edukację ekologiczną i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>	<p>x</p>	<p>Działania w przedmiotowym celu zostaną ukierunkowane na zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, edukacji włączającej, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp., wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i zarządzającej systemem oświaty, zapobieganie dyskryminacji, edukację ekologiczną i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie</p>

		<p>powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów i nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania</p> <p>z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym. Co więcej, przewidziano elementy dostosowujące umiejętności uczniów do potrzeb rynku pracy w obliczu zielonej transformacji i przede wszystkim transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Wsparcie w ramach celu ukierunkowane będzie na zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, edukacji włączającej w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp., wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i zarządzającej systemem oświaty, zapobieganie dyskryminacji, edukację ekologiczną i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również</p>

			na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Prowadzone w ramach celu działania ukierunkowane będą na zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej, wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym poprzez uwzględnienie potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami, dostosowywanie placówek edukacyjnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami itp., wsparcie zdrowia psychicznego dzieci i uczniów, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pedagogicznej i zarządzającej systemem oświaty, zapobieganie dyskryminacji, edukację ekologiczną i na rzecz zrównoważonego rozwoju w wymiarze środowiskowym. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla **celu szczegółowego Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

8.2. ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

Tabela 27. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.7.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Celem interwencji jest kształcenie osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub przekwalifikować się. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania w ramach celu ukierunkowane będą na kształcenie osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub się przekwalifikować. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Celem wsparcia jest kształcenie osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub przekwalifikować się. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na

			zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Wsparcie będzie obejmowało kształcenie osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub się przekwalifikować. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów i nie doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków ani nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Działania w ramach celu będą dotyczyły kształcenia osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub się przekwalifikować. Działania te nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę ani na istotne

			zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Celem prowadzonych działań będzie kształcenie osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść swoje kwalifikacje/kompetencje lub się przekwalifikować. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.

Na liście kontrolnej dla celu szczegółowego **Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

9. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz transformacji obszarów górniczych na Dolnym Śląsku

9.1. JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

Tabela 28. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO8.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 29. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO8.1.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	Regiony i podregiony górnicze zmagają się z różnymi wyzwaniami związanymi z transformacją. W województwie dolnośląskim kwestie te dotyczą subregionu wałbrzyskiego. Interwencje wskazano w zakresie społecznym (wsparcie osłonowe towarzyszące procesom transformacji do gospodarki nieemisyjnej, w tym wsparcie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem) oraz w zakresie gospodarczym. Założenia celu gospodarczego sprawiedliwej transformacji energetycznej w subregionie wałbrzyskim: podniesienie efektywności energetycznej zastępowanie wysokoemisyjnych źródeł ciepła, wsparcie inwestycji w alternatywne źródła energii, instalacje OZE, rekultywacja, renaturalizacja, remediacja, dekontaminacja i zagospodarowanie terenów, budynków pogórnich, pokopalnianych oraz przemysłowych poprzez przywracanie bioróżnorodności oraz nadanie im nowych funkcji gospodarczych i społecznych z poszanowaniem zasady „zanieczyszczający płaci”, gruntowna termomodernizacja bud. publicznych i mieszk., inwestycje w inteligentną i zrównoważoną

	<p>mobility lokalną (zakup nieemisyjnego taboru na potrzeby transportu publicznego oraz infrastrukturę towarzyszącą, w tym punkty ładowania pojazdów komunikacji publicznej, drogi rowerowe, punkty przesiadkowe, rewitalizacja linii kolejowych celem przywrócenia możliwości ich funkcjonowania i ułatwienia dostępu mieszkańców do miejsc pracy, budynki demonstracyjne użyteczności publicznej, inwestycje we wzmacnianie GOZ. Projekty na rzecz oczyszczania obszarów pogórnich, w tym wykorzystania wód pokopalnianych, w szczególności zagospodarowanie samowypływów wód z zamkniętych wyrobisk w celu zachowania dobrego stanu cieków wodnych. Ww. działania wpływać będą na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych, a co za tym idzie - spowodują poprawę jakości powietrza w regionie. Pozytywne efekty będą szczególnie zauważalne w najgęściej zaludnionych obszarach. Ponadto w ramach celu szczegółowego zakłada się zagospodarowanie terenów pogórnich i przemysłowych, w tym hałd, co pozwoli na ograniczenie typowych dla nich zanieczyszczeń, tj. emisji gazów czy pylenia. Zwiększenie powierzchni terenów zielonych będzie wspierać poprawę jakości powietrza przez pochłanianie zanieczyszczeń czy funkcje izolacyjne.</p> <p>Negatywne oddziaływanie przyniosą jedynie prace budowlane i np. związana z nimi zwiększona emisja z maszyn budowlanych. Jednak będzie to miało krótkotrwały charakter – oddziaływania te ustąpią po zakończeniu prac. W czasie samych prac stosowane będą środki pozwalające minimalizować te negatywne zjawiska, jak czyszczenie kół pojazdów przez wyjazdem z placu budowy na drogę w celu ograniczenia wtórnego unosu czy stosowanie maszyn, pojazdów i urządzeń niskoemisyjnych.</p> <p>Należy zatem stwierdzić, że środek nie spowoduje zwiększenia emisji gazów cieplarnianych, a długoterminowe oddziaływania pozytywne przeważają nad negatywnymi zjawiskami o charakterze krótkotrwałym, które dodatkowo można minimalizować przy użyciu stosunkowo łatwo dostępnych technologii i działań. Pozostaje spójny z kierunkami interwencji 025a i 026a z załącznika do rozporządzenia w sprawie RRF o wskaźniku oddziaływania na cele związane ze zmianą klimatu 100% oraz z kodami interwencji 025, 025b i 026 o wskaźniku na poziomie 40%. W zakresie produkcji energii odnawialnej z kolei jest spójne z kodami interwencji 028, 029, 031 o wskaźniku 100%.</p>
--	---

<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	x	<p>Przewidywane typy projektów, których realizacja dotyczy rozwoju terenów zieleni, będą ograniczać negatywne zmiany w zakresie klimatu poprzez asymilację dwutlenku węgla oraz poprawę warunków mikroklimatycznych, zwiększanie zdolności retencyjnych. W ten sposób przyczynią się do ograniczania częstości występowania zjawiska tzw. miejskich wysp ciepła, pozwolą izolować budynki przez temperaturą i pozwolą mieszkańcom na bardziej komfortowe warunki pracy czy wypoczynku w miejscu zamieszkania przez obniżenie temperatury na terenach zielonych. Zwiększenie stopnia zastosowania OZE wraz z magazynami energii stanowi działanie adaptacyjne do zmian klimatu poprzez dywersyfikację źródeł energii dla różnych grup odbiorców. Generalnie zatem środek pozwoli na dostosowanie istniejącej infrastruktury do zmian klimatu oraz ułatwi mieszkańcom funkcjonowanie w warunkach zmieniającego się klimatu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Przewiduje się pozytywne oddziaływanie celu szczegółowego na wykorzystanie i ochronę wód. Pośrednio na ich jakość wpłyną działania z zakresu rozwoju zieleni, w tym np. tworzenie zielonych ścian, a także wdrażania koncepcji GOZ. Pozytywne oddziaływanie na wody będą miały także projekty polegające na ograniczaniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (ze źródeł komunalno-bytowych i komunikacyjnych) poprzez zmniejszanie ich depozycji w wodach. Na poprawę jakości wód wpłyną pozytywnie działania związane z uporządkowaniem systemu odwadniania obszarów pogórnich oraz ochroną zasobów wód termalnych. Oddziaływania negatywne będą odwracalne oraz krótkotrwałe, wynikać mogą z prowadzenia wykopów i związanych z nimi zakłóceń stosunków wodnych (czasowe odwodnienie), prowadzenia prac budowlanych i związanych z nimi przypadków zanieczyszczenia wód z powodu awarii. Jednak stosowanie różnego rodzaju zabezpieczeń (jak technologie przeciskowe, zabezpieczenie przed przenikaniem zanieczyszczeń z placu budowy do wód gruntowych) pozwoli skutecznie minimalizować lub nawet zapobiegać wystąpieniu niekorzystnych oddziaływań.</p> <p>Aby uniknąć negatywnego wpływu na stan i jakość wód identyfikowane będą ryzyka zanieczyszczenia środowiska powiązane z zapewnianiem jakości wody oraz unikaniem sytuacji jej braku na podstawie planów zarządzania zużyciem wody i jej ochrony.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Jak wskazano już powyżej, realizowane projekty przyczynią się do obniżenia zanieczyszczeń powietrza głównie dzięki rozwojowi terenów zielonych i tzw. zielonej infrastruktury, zwiększeniu stopnia stosowania OZE, termomodernizacji budynków czy wymianie źródeł ciepła. Te same działania pośrednio przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych (oraz gleby), na których jakość pozytywnie wpłyną także działania związane z uporządkowaniem systemu odwodnienia terenów pogórnicznych. Wdrażanie rozwiązań GOZ z kolei pozytywnie oddziaływać będzie na gleby. Zważywszy na obecność gruntów wymagających rekultywacji, dekontaminacji, remediacji czy renaturalizacji na terenie subregionu wałbrzyskiego, realizacja tego rodzaju działań wpłynie niezwykle pozytywnie na poprawę zwłaszcza stanu chemicznego gleb. Na jakość i użyteczność gleb będzie wpływać pozytywnie także zwiększanie ich retencji. W przypadku wznoszenia nowych budynków na terenach, które mogą być zanieczyszczone, to teren taki zostanie uprzednio przeanalizowany pod kątem rodzaju występujących tam zanieczyszczeń m.in. zgodnie z normami serii ISO 18400.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Obowiązujący krajowy system ocen oddziaływania na środowisko obliguje inwestorów do przeprowadzenia oceny dla przedsięwzięć mogących na nie negatywnie oddziaływać. Ocena taka pozwala precyzyjnie zidentyfikować oddziaływania oraz dostosować działania minimalizujące i kompensujące dla poszczególnych projektów. Ewentualne negatywne oddziaływania można skutecznie minimalizować, w szczególności poprzez rozpatrzenie lokalizacji inwestycji z uwzględnieniem rozmieszczenia siedlisk oraz stanowisk gatunków czy korytarzy ekologicznych. Uwzględniane będą ponadto zapisy m.in. planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 i wynikających z nich celów działań ochronnych.</p> <p>W przypadku niektórych zadań (w zakresie termomodernizacji budynków czy budowy) istotnym kryterium realizacji prac będzie termin - dostosowany do okresów lęgowych i hibernacji ptaków, nietoperzy czy płazów. Ponadto dla ptaków i nietoperzy mogą być tworzone siedliska zastępcze.</p> <p>Na etapie prac koncepcyjnych prowadzona będzie inwentaryzacja przyrodnicza różnych elementów przyrody, aby zapewnić rozwiązania przyczyniające się do zachowania drzew w dobrym stanie, w tym właściwego doboru technik budowlanych. Prace będą musiały być prowadzone w sposób minimalizujący wycinkę drzew i krzewów, ich zabezpieczenie czy odtwarzanie siedlisk. Katalog metod, które mogą być stosowane, jest szeroki i powyżej</p>

		przedstawiono jedynie ich wąski wycinek. Ich dostępność pozwala ocenić, że realizacja celu szczegółowego nie spowoduje działania niezgodnego z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.
--	--	---

13. Priorytet Fundusze Europejskie na rzecz odbudowy i odporności Dolnego Śląska

13.1 RSO2.10. Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę po klęsce żywiołowej, która wystąpiła w okresie od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2025 r. (EFRR)

Tabela 30. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.10.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 31. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	W związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa istnieje pilna potrzeba wprowadzenia działań, mających na celu usunięcie jej skutków oraz zapobieganie następnym, a także zbudowanie odporności na niezwykle zróżnicowane zmiany klimatyczne przyczyniające się do powstawania zjawisk katastrofalnych. W zakresie planowanej interwencji możliwe będzie dofinansowanie infrastruktury transportowej, w tym budowa, przebudowa, remont i/lub

	<p>modernizacja dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych, w tym także inwestycje w infrastrukturę punktową np. mosty, przepusty, mury oporowe oraz inwestycje wspierające funkcjonowanie publicznego transportu zbiorowego (np. przystanki, zatoki, wiaty). Ponadto możliwe będzie dofinansowanie infrastruktury służb ratowniczych w zakresie doposażenia w sprzęt niezbędny do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych lub usuwania skutków zjawisk katastrofalnych (w tym pojazdy, jednostki pływające, drony itp.). Wsparcie to dotyczyć będzie służb ratowniczych (OSP, WOPR, GOPR). Możliwe będzie dofinansowanie infrastruktury na potrzeby tych służb w tym budowa, przebudowa, rozbudowa oraz adaptacja budynków. Uzupełniająco w ramach projektu realizowane będą szkolenia dla służb ratowniczych w zakresie niezbędnym dla niesienia pomocy społeczeństwu. Wsparcie może obejmować odbudowę uszkodzonej lub zniszczonej infrastruktury w sposób odporny i zrównoważony.</p> <p>Budowa, przebudowa, remont i/lub modernizacja dróg na terenach objętych klęską żywiołową przyczyni się do poprawy płynności ruchu, a tym samym sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych z transportu drogowego. Rozbudowa infrastruktury typu zatoki autobusowe, przystanki, wiaty poprawi poziom bezpieczeństwa korzystania z komunikacji zbiorowej zwłaszcza poza obszarami miast, co wpłynie na wzrost zainteresowania korzystaniem z tych środków transportu, a przez to przyczyni się do ograniczenia liczby przejazdów samochodami prywatnymi. Dodatkowo wprowadzana będzie zieleń przydrożna, skutecznie przyczyniająca się do „wyłapywania” generowanych gazów. Lokalizacja prowadzonych inwestycji będzie uzgadniana z instytucjami odpowiadającymi za ochronę środowiska. W czasie prowadzenia prac będą stosowane rozwiązania zmniejszające niekorzystne oddziaływania poprzez odpowiedni wybór lokalizacji placów budów, zabezpieczanie miejsc przechowywania sprzętu budowlanego, zraszanie placu budowy, itp. Aby zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza w czasie prowadzenia prac budowlanych, ich termin będzie dobierany do okresu o najmniejszym natężeniu ruchu. W zakresie budowy, przebudowy, rozbudowy oraz adaptacji budynków na rzecz służb ratowniczych będą promowane i stosowane rozwiązania zwiększające efektywność energetyczną, co przekładać się będzie na znaczne ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Inwestycje będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,</p>
--	---

		<p>w tym preferowane będzie stosowanie rozwiązań proekologicznych. Działania w ramach celu szczegółowego nie będą wpływały negatywnie na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego. Środek nie doprowadzi do znacznych emisji gazów, a ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie prowadzenia prac budowlanych (jak zwiększenie ruchu dużych pojazdów), będą miały charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu inwestycji.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>W przypadku działań inwestycyjnych z zakresu budowy, przebudowy, rozbudowy oraz adaptacji budynków na rzecz służb ratowniczych będą one dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Niezbędna infrastruktura będzie projektowana w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. Ponadto przeprowadzane prace w obiektach pozytywnie przyczynią się do zagwarantowania komfortu cieplnego przy wysokich, jak i niskich temperaturach. W związku z powodzią, która wystąpiła we wrześniu 2024 r. na obszarze województwa w zakresie planowanej interwencji możliwe będzie dofinansowanie infrastruktury transportowej, w tym budowa, przebudowa, remont i/lub modernizacja dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych. Infrastruktura drogowa wykazuje największą wrażliwość na warunki klimatyczne, dlatego parametry modernizowanej i projektowanej infrastruktury będą uwzględniały środki zapewniające jej dostosowanie i odporność na zmiany klimatu (odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.) Parametry infrastruktury mającej wpływ na wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego, będą uwzględniały zastosowanie środków zapewniających odporność na zmiany klimatu, jak np. odpowiednio dostosowane systemy odwodnienia czy wykorzystywanie wzmocnionych nawierzchni. W szczególności tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. Pośrednie skutki działań nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyklu życia. Środek nie doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.</p>

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej, w szczególności tam gdzie jest to technicznie możliwe, będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. Planowane działania będą oceniane pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniły się do istotnych oddziaływań na jakość i zasoby wodne. Ewentualne niekorzystne oddziaływania mogą wystąpić na etapie budowy, przebudowy bądź modernizacji dróg oraz infrastruktury towarzyszącej. Przy czym należy zaznaczyć, że potencjalny wpływ prac budowlanych na środowisko gruntowo-wodne będzie krótkotrwały i przemijający i nie spowoduje zmiany stosunków wodnych ani pogorszenia stanu wód na danym terenie. Ponadto w celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji działań dotyczących budowy dróg uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych i zastosowane odpowiednie środki zaradcze, np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, wyłączanie sprzętu na czas postoju, wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów zieleni, montaż urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach). Prowadzone prace i odpowiednio zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć ewentualne czynniki do krótkotrwałych i chwilowych oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji. W perspektywie długoterminowej realizacja działania nie powinna zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód.</p>
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania</p>	x	<p>W ramach przedmiotowego celu odpady mogą powstawać przede wszystkim na etapie prowadzenia inwestycji polegających na budowie bądź modernizacji infrastruktury drogowej oraz budowie, przebudowie, rozbudowie oraz adaptacji budynków na rzecz służb ratowniczych. W związku z powyższym, na etapie realizacji inwestycji podejmowane będą działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością. Zakłada się ograniczenie odpadów z budowy i rozbiórki (powstałych w wyniku</p>

<p>lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>robót budowlanych), które byłyby składowane i unieszkodliwiane w inny sposób poprzez połączenie środków zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w miarę możliwości zastosowanie technik odzyskiwania, odzysku materiałów i ponownego użycia, w tym m.in. wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami i protokołem UE dotyczącym gospodarowania odpadami z budowy i rozbiórki oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik ponownego używania materiałów i poddawania ich wysokiej jakości recyklingowi W związku z tym środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działania podejmowane w ramach celu szczegółowego nie doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Dopuszczane inwestycje drogowe przełożą się m.in. na poprawę płynności ruchu oraz zwiększenie poziomu korzystania ze zrównoważonych form mobilności, dzięki czemu zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza. Stosowanie systemów wstępnego oczyszczania wód opadowych czy roztopowych pozwoli ograniczyć zanieczyszczenia do wód i gleby. Sprzyjać temu będą również: stosowanie sprawnych technicznie maszyn i środków transportu, odpowiednia organizacja placów budów, wyposażanie zapleczy budów w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych. Z kolei hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji infrastruktury drogowej. Hałas i wibracje powstające w trakcie użytkowania drogi i powiązanej infrastruktury zostaną ograniczone dzięki</p>

	<p>wprowadzeniu odpowiednich zabezpieczeń technicznych, technologicznych i organizacyjnych. Nie oczekuje się, aby środek doprowadził do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>Zaplanowane działania będą oceniane pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniły się do istotnych oddziaływań na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływania, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów, z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. Zgodnie z istniejącymi przepisami nie ma możliwości prowadzenia inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na obszary będące przedmiotem ochrony Natura 2000. Przy planowaniu i realizacji inwestycji, które przecinają tereny parków narodowych oraz rezerwatów przyrody, analizowane będzie czy dana inwestycja narusza zakazy określone w art. 15 ustawy o ochronie przyrody oraz czy może podlegać odstępstwom od zakazów określonych w ust. 3 oraz ust. 4 ww. przepisu. Ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko pod kątem bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów będą minimalizowane, a także podejmowane będą działania mające im przeciwdziałać (ograniczenie przekształceń powierzchni ziemi, zminimalizowanie wycinki drzew i krzewów, prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, zwłaszcza ptaków, przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk przyrodniczych, w tym będących przedmiotem zainteresowania Unii, wprowadzenie oraz utrzymanie elementów zielonej infrastruktury wzdłuż ciągów komunikacyjnych, budowa przejść dla zwierząt). Na etapie prac koncepcyjnych prowadzona będzie inwentaryzacja przyrodnicza różnych elementów przyrody, aby zapewnić rozwiązania przyczyniające się do zachowania drzew w dobrym stanie, w tym właściwego doboru technik budowlanych. W czasie prac ograniczana do minimum będzie powierzchnia zajmowana na potrzeby inwestycji, wycinka drzew i krzewów wraz z odpowiednim zabezpieczeniem roślinności znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót. Technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie</p>

		powinny powodować szkód. Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, będą brane pod uwagę w całym cyklu projektu. Nie przewiduje się, aby środek był szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.
--	--	--

14. Fundusze Europejskie na rzecz technologii krytycznych Dolnego Śląska

14.1 RSO1.6. Wspieranie inwestycji przyczyniających się do realizacji celów Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy (STEP), o których mowa w art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 (EFRR)

Tabela 32. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.6.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 33. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.6.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
---------	-----	---------------------------

<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	<p>x</p>	<p>Wdrożenie i rozwój technologii cyfrowych, innowacji w ramach czystych i zasobooszczędnych technologii oraz biotechnologii w Unii będą miały strategiczne znaczenie dla zmniejszenia zależności Unii od państw trzecich oraz wykorzystania możliwości i osiągnięcia celów zielonej transformacji. Celem niniejszego działania jest wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. ustanawiającego „Strategiczne technologie dla Europy” (STEP).</p> <p>Jednocześnie w kontekście rosnących wyzwań geopolitycznych i potrzeby wzmocnienia odporności strategicznej Unii Europejskiej inicjatywa STEP na Dolnym Śląsku wykorzysta zostanie również w zakresie wsparcia obszarów związanych z budowaniem bezpieczeństwa i obronności Unii Europejskiej. Po przyjęciu rozporządzenia ReArm rozszerzającego zakres STEP o czwarty sektor dotyczący obronności.</p> <p>Celem niniejszego działania jest zatem wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach wymienionych w art. 2 rozporządzenia STEP, zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP</p> <p>Aby technologie mogły zostać uznane za krytyczne, muszą spełniać którykolwiek z poniższych warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wnoszą na rynek krajowy lub regionalny innowacyjny, najnowocześniejszy i przełomowy element o znaczącym potencjale gospodarczym; • przyczyniają się do ograniczania lub zwalczania strategicznej zależności Unii od państw trzecich. <p>Zakłada się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie na działania związane z rozwojem potencjału badań i innowacji poprzez realizację bonów na innowacje dla MŚP w zakresie technologii krytycznych w następującej formule: <ul style="list-style-type: none"> ○ dofinansowanie usług B+R świadczonych przez podmioty działające w obszarze usług B+R, w szczególności jednostki naukowe, przyczyniających się do rozwoju innowacyjnych, nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów, usług i technologii produkcyjnych począwszy od wykazania ich wykonalności aż po wytwarzanie na skalę komercyjną, m. in. poprzez badania stosowane; • wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw z sektora produkcyjnego i usługowego technologii krytycznych obejmujące m.in. zakup maszyn i sprzętu lub rozbudowę przedsiębiorstwa, wdrożenie prac B+R, zakup własności intelektualnej. Wsparcie mogą uzyskać również usługi
--	----------	---

		<p>powiązane w szczególności usługi specjalistyczne, które są kluczowe i specyficzne dla rozwoju i wytwarzania produktów końcowych objętych zakresem STEP</p> <ul style="list-style-type: none"> wspieranie inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną dla technologii krytycznych, w tym inwestycji w infrastrukturę biznesową dla MŚP. Wsparcie to skierowane będzie na tworzenie i rozwój infrastruktury jednostek świadczących usługi dla MŚP, w tym inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, umożliwiającej np. rozwój usług inkubacyjnych, laboratoryjnych, badawczo-wdrożeniowych. <p>Wsparcie ukierunkowane będzie również na wsparcie przedsiębiorstw działających w branży bezpieczeństwa i obronności poprzez dofinansowanie projektów dotyczących linii produkcyjnych i produkcji, zakupu technologii i usług, o kluczowym znaczeniu dla rozwoju i produkcji technologii podwójnego zastosowania oraz w zakresie cyberbezpieczeństwa.</p> <p>Usługi te mogą być wspierane jako usługi powiązane, które są specyficzne i kluczowe dla rozwoju technologii krytycznych w sektorach STEP.</p> <p>Podejmowane działania będą opierały się m.in. na innowacyjnych, prośrodowiskowych, czystych technologiach, uwzględniających również dążenie do jak największego ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Propagowana będzie realizacja technologii neutralnych emisyjnie, zdefiniowanych w akcie w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie. Działania będą prowadzone w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/795 z dnia 29 lutego 2024 r. ustanawiającymi „Strategiczne technologie dla Europy” (STEP): Cel szczegółowy przewiduje m.in. możliwość wdrożenia wyników badań naukowych/technologii oraz inwestycji ograniczających wpływ przedsiębiorstw na środowisko. Cel szczegółowy opiera się na tworzeniu warunków współpracy i wzmacnianiu potencjału podmiotów w obszarze B+R, inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych, wsparciu przedsiębiorstw działających w branży bezpieczeństwa i obronności poprzez realizację usług proinnowacyjnych i prorozwojowych świadczonych na rzecz MŚP z uwzględnieniem warunków ochrony środowiska, a więc może mieć jedynie pozytywne przełożenie na łagodzenie zmian klimatu o charakterze długoterminowym.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego</p>	<p>x</p>	<p>Celem niniejszego działania jest zatem wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach wymienionych w art. 2 rozporządzenia STEP, zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP. Działania przyczynią się do wzrostu innowacyjności gospodarki regionu i będą polegać m.in. na</p>

<p>wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>		<p>wzmacnianiu potencjału podmiotów działających w obszarze B+R, inkubatorów, centrów rozwoju przedsiębiorczości, parków przemysłowych i technologicznych poprzez realizację usług proinnowacyjnych i prorozwojowych świadczonych na rzecz MŚP. Zgodnie z zapisami strategii „Czysta planeta dla wszystkich - długoterminowa strategiczna wizja dla dostatniej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.”, transformacja gospodarki wymaga dalszego rozwoju innowacji technologicznych w różnych sektorach. Wzmacnianie potencjału B+R przedsiębiorstw będzie zatem przyczyniało się do tworzenia technologii i prac naukowych pozwalających ograniczać negatywny wpływ na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa. Prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez przedsiębiorstwa przy wsparciu instytucji naukowo-badawczych przyczynić się mogą do stworzenia i przyjęcia przez podmioty gospodarcze rozwiązań pozwalających im dostosowywać się do zmian klimatu oraz tworzyć warunki do szerokiego stosowania technologii chroniących różne sfery przed negatywnymi skutkami zmian klimatycznych. Ponadto wdrożenie i rozwój technologii cyfrowych, innowacji w ramach czystych i zasobooszczędnych technologii oraz biotechnologii w Unii będą miały zasadnicze znaczenie dla zmniejszenia strategicznych zależności Unii od państw trzecich oraz wykorzystania możliwości i osiągnięcia celów zielonej transformacji.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	<p>x</p>	<p>Celem niniejszego działania jest zatem wsparcie rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach wymienionych w art. 2 rozporządzenia STEP, zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP. W ramach wzmacniania potencjału B+R finansowane będą działania skierowane na wzrost poziomu innowacyjności gospodarki regionu, m.in. finansowanie prac B+R realizowanych przez przedsiębiorstwa, w tym umożliwienie transferu technologii. W ramach celu zaplanowano wspieranie inwestycji w infrastrukturę przeznaczoną dla technologii krytycznych. Środek nie wpływa w znaczący sposób na jednolite części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. W procesach inwestycyjnych wszystkie podmioty obowiązane są do dotrzymywania ustalonych poziomów i limitów określonych w pozwoleniach środowiskowych, w tym wodnoprawnych. Działania realizowane przez przedsiębiorstwa mogą oddziaływać w perspektywie krótkoterminowej na zasoby wodne, co związane może być z krótkotrwałym zwiększonym poborem wody w wyniku rozruchu nowej lub modernizowanej infrastruktury. Należy jednak zwrócić uwagę na korzyści i zalety nowych, zmodernizowanych obiektów, urządzeń i linii</p>

		technologicznych, takie jak zminimalizowane oddziaływanie na środowisko oraz niski współczynnik awaryjności. Opracowywane technologie przyczynią się do poprawy stanu wód oraz zmniejszenia poziomu ich zużycia w procesach technologicznych.
<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania na rzecz rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP. Nie przewiduje się negatywnego wpływu celu szczegółowego na kwestie związane z przechodzeniem na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ). Zgodnie z założeniami „Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030”, na terenie województwa dolnośląskiego preferowane są technologie nisko i bezodpadowe, wdrażane w przedsiębiorstwach niezależnie od branży, w której działają. Finansowaniu podlegać będą działania ukierunkowane na wsparcie czystych i zasobooszczędnych technologii, biotechnologii, technologii cyfrowych. Dzięki współpracy między różnymi podmiotami przy realizacji tego celu szczegółowego, możliwe będzie np. zagospodarowanie powstałych w jednym przedsiębiorstwie odpadów przez inny podmiot tańcza wartości, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. Takie zasady pozostają w zgodności z wypracowaną specjalizacją horyzontalną „Zielony Ład”. Prace badawczo-rozwojowe przełożą się na większą zasobooszczędność ciągów technologicznych, a tym samym na zmniejszenie liczby odpadów. To zaś, w połączeniu z wdrażaniem zasad gospodarki o obiegu zamkniętym zgodnie z zapisami „Dolnośląskiej Strategii Innowacji 2030” i innych dokumentów (np. Mapy drogowej. Transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym w związku z komunikatem Komisji Europejskiej „Zamknięcie obiegu - plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym”), przyczyni się do osiągnięcia celów związanych z gospodarką obiegu zamkniętego. Wdrożenie i rozwój technologii cyfrowych, innowacji w ramach czystych i zasobooszczędnych technologii oraz biotechnologii w Unii będą miały zasadnicze znaczenie dla zmniejszenia strategicznych zależności Unii od państw trzecich oraz wykorzystania możliwości i osiągnięcia celów zielonej transformacji.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p>	x	<p>Wszelkie planowane i realizowane przez przedsiębiorstwa działania muszą uwzględniać zasady wprowadzone przez Dyrektywę Unii Europejskiej 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. w sprawie</p>

<p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>zintegrowanego zapobiegania i ograniczania zanieczyszczeń (IPCC), a więc dotyczącą najlepszych dostępnych technik (BAT). W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania na rzecz rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP. Wpływ na gleby należy ocenić jako neutralny, gdyż z uwagi na charakter i lokalizację przedsięwzięcia na terenach przekształconych antropogenicznie i zurbanizowanych, nie będą one ingerować w naturalne ukształtowanie powierzchni i pokrywę glebową.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>W kontekście wypracowywania i wdrażania nowoczesnych naukowych rozwiązań technologicznych można spodziewać się pozytywnego wpływu na przyrodę, w tym na obszary cenne przyrodniczo i prawnie chronione. Innowacyjne rozwiązania pośrednio przyczynią się do łagodzenia problemów degradacji środowiska, ograniczania presji na środowisko, zanieczyszczenia powietrza itp., a tym samym ochronę czy odbudowę bioróżnorodności. W ramach celu szczegółowego zaplanowano działania ukierunkowane na rzecz rozwoju i wytwarzania tzw. technologii krytycznych w dziedzinach zgodnych z przepisami Rozporządzenia STEP. Ewentualne negatywne oddziaływania będą miały jedynie krótkotrwały charakter, związany z uciążliwościami wynikającymi z np. czasowego wzmożenia ruchu pojazdów, prac związanych z prowadzoną rozbudową działalności z sektora produkcyjnego i usługowego technologii krytycznych. Należy mieć na uwadze, że wybór lokalizacji prowadzonych inwestycji będzie uzgadniany z odpowiednimi organami i poprzedzony będzie uzyskaniem decyzji środowiskowych, aby nie dopuścić do szkód w zakresie bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

15. Fundusze Europejskie na rzecz obronności i odporności Dolnego Śląska

15.1 RSO3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, zwłaszcza podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej (EFRR)

Tabela 34. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.3.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
--	-----	-----	---

zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”			
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 35. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.3.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	W ramach działania wspierane będą inwestycje w modernizację sieci transportowych (drogi i koleje) w celu umożliwienia ewakuacji ludności cywilnej, łączności gospodarczej i zdolności reagowania kryzysowego w Unii Europejskiej (w związku z niestabilnością geopolityczną i potrzebą zagwarantowania przez Unię Europejską własnej gotowości obronnej i cywilnej). Inwestycje przyczyniać się będą do zmniejszania wąskich gardeł transportowych, głównie w celu zapewnienia możliwości sprawnej ewakuacji ludności oraz zwiększenia gotowości i odporności regionu oraz zabezpieczenia krytycznych łańcuchów dostaw. Przewiduje się modernizację, przebudowę, budowę dróg wojewódzkich oraz linii kolejowych (w tym elektryfikację) będących w zarządzaniu samorządu województwa. Przewiduje się wsparcie infrastruktury zdrowotnej w zakresie przygotowania na wypadek sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego, w tym inwestycje w sprzęt i wyposażenie medyczne nowo powstającego szpitala wojewódzkiego. Dodatkowo mogą być wspierane działania dotyczące zwiększenie poziomu cyberbezpieczeństwa infrastruktury IT. Modernizacja sieci transportowych (drogi i koleje) przyczyni się do poprawy płynności ruchu, a tym samym sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych z transportu drogowego. Modernizacja komunikacji zbiorowej wpłynie na wzrost zainteresowania korzystaniem z tych środków transportu, a przez to przyczyni się do ograniczenia liczby przejazdów samochodami prywatnymi – redukcja zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowo wprowadzana będzie zieleń przydrożna, skutecznie przyczyniająca się do „wyłapywania” generowanych gazów. Lokalizacja prowadzonych

		<p>inwestycji będzie uzgadniana z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska. W czasie prowadzenia prac będą stosowane rozwiązania zmniejszające niekorzystne oddziaływania poprzez odpowiedni wybór lokalizacji placów budów, zabezpieczanie miejsc przechowywania sprzętu budowlanego, zraszanie placu budowy, itp. Aby zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza w czasie prowadzenia prac budowlanych, ich termin będzie dobierany do okresu o najmniejszym natężeniu ruchu. Inwestycje będą realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym preferowane będzie stosowanie rozwiązań proekologicznych. Działania w ramach celu szczegółowego nie będą wpływały negatywnie na możliwość osiągnięcia celu środowiskowego. Środek nie doprowadzi do znacznych emisji gazów, a ewentualne negatywne oddziaływania, które mogą się pojawić na etapie prowadzenia prac budowlanych (jak zwiększenie ruchu dużych pojazdów), będą miały charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu inwestycji. W zakresie infrastruktury ochrony zdrowia i cyberbezpieczeństwa działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>W przypadku działań dotyczących modernizacji sieci transportowych (drog i kolei) będą one dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Niezbędna infrastruktura będzie projektowana w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. Infrastruktura drogowa wykazuje największą wrażliwość na warunki klimatyczne, dlatego parametry modernizowanej i projektowanej infrastruktury będą uwzględniały środki zapewniające jej dostosowanie i odporność na zmiany klimatu (odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.) Parametry infrastruktury mającej wpływ na wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego, będą uwzględniały zastosowanie środków zapewniających odporność na zmiany klimatu, jak np. odpowiednio dostosowane systemy odwodnienia czy wykorzystywanie wzmocnionych nawierzchni. W szczególności tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. Pośrednie skutki działań nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyklu życia. Środek nie doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego</p>

		i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa.
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>Realizowane projekty w zakresie modernizacja sieci transportowych (dróg i kolei), w szczególności tam gdzie jest to technicznie możliwe, będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie. Planowane działania będą oceniane pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniły się do istotnych oddziaływań na jakość i zasoby wodne. Ewentualne niekorzystne oddziaływania mogą wystąpić na modernizacji dróg oraz infrastruktury towarzyszącej. Przy czym należy zaznaczyć, że potencjalny wpływ prac budowlanych na środowisko gruntowo-wodne będzie krótkotrwały i przemijający i nie spowoduje zmiany stosunków wodnych ani pogorszenia stanu wód na danym terenie. Ponadto w celu zapewnienia ochrony zasobów wodnych, na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji działań dotyczących budowy dróg uwzględnione powinny zostać parametry mające bezpośredni wpływ na jakość i stan zasobów wodnych i zastosowane odpowiednie środki zaradcze, np. stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, wyłączanie sprzętu na czas postoju, wprowadzanie zieleni przydrożnej lub pasów zieleni, montaż urządzeń podczyszczających (w uzasadnionych przypadkach). Prowadzone prace i odpowiednio zabezpieczone tereny robót, powinny ograniczyć ewentualne czynniki do krótkotrwałych i chwilowych oddziaływań, które ustąpią po zrealizowaniu inwestycji. W perspektywie długoterminowej realizacja działania nie powinna zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód.</p>
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem</p>	x	<p>W ramach przedmiotowego celu odpady mogą powstawać przede wszystkim na etapie prowadzenia inwestycji polegających na modernizacji sieci transportowej. W związku z powyższym, na etapie realizacji inwestycji podejmowane będą działania mające na celu ograniczenie ilości powstających odpadów, a zastosowane materiały będą cechować się odpowiednią trwałością. Zakłada się ograniczenie odpadów z budowy i rozbiórki (powstałych w wyniku robót budowlanych), które byłyby składowane i unieszkodliwiane w inny sposób poprzez połączenie środków zapobiegania powstawaniu odpadów oraz w miarę możliwości zastosowanie technik odzyskiwania, odzysku materiałów i ponownego użycia, w tym m.in. wypełniania wyrobisk z wykorzystaniem odpadów w celu zastąpienia innych materiałów zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami i protokołem UE dotyczącym</p>

<p>spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>gospodarowania odpadami z budowy i rozbiórki oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik ponownego używania materiałów i poddawania ich wysokiej jakości recyklingowi. W związku z tym środek nie przyczyni się do powstania poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w aspekcie gospodarki obiegu zamkniętego.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	<p>x</p>	<p>Działania podejmowane w ramach celu szczegółowego nie doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Dopuszczane inwestycje przełożą się m.in. na poprawę płynności ruchu dzięki czemu zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do powietrza. Stosowanie systemów wstępnego oczyszczania wód opadowych czy roztopowych pozwoli ograniczyć zanieczyszczenia do wód i gleby. Sprzyjać temu będą również: stosowanie sprawnych technicznie maszyn i środków transportu, odpowiednia organizacja placów budów, wyposażanie zapleczy budów w system odbioru i odprowadzania ścieków bytowych. Z kolei hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji infrastruktury. Hałas i wibracje powstające w trakcie użytkowania infrastruktury zostaną ograniczone dzięki wprowadzeniu odpowiednich zabezpieczeń technicznych, technologicznych i organizacyjnych. Nie oczekuje się, aby środek doprowadził do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności</p>	<p>x</p>	<p>Zaplanowane działania będą oceniane pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także</p>

<p><i>i ekosystemów:</i> Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniły się do istotnych oddziaływań na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływania, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów, z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. Zgodnie z istniejącymi przepisami nie ma możliwości prowadzenia inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na obszary będące przedmiotem ochrony Natura 2000. Przy planowaniu i realizacji inwestycji, które przecinają tereny parków narodowych oraz rezerwatów przyrody, analizowane będzie czy dana inwestycja narusza zakazy określone w art. 15 ustawy o ochronie przyrody oraz czy może podlegać odstępstwom od zakazów określonych w ust. 3 oraz ust. 4 ww. przepisu. Ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko pod kątem bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów będą minimalizowane, a także podejmowane będą działania mające im przeciwdziałać (ograniczenie przekształceń powierzchni ziemi, zminimalizowanie wycinki drzew i krzewów, prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, zwłaszcza ptaków, przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk przyrodniczych, w tym będących przedmiotem zainteresowania Unii, wprowadzenie oraz utrzymanie elementów zielonej infrastruktury wzdłuż ciągów komunikacyjnych, budowa przejść dla zwierząt). Na etapie prac koncepcyjnych prowadzona będzie inwentaryzacja przyrodnicza różnych elementów przyrody, aby zapewnić rozwiązania przyczyniające się do zachowania drzew w dobrym stanie, w tym właściwego doboru technik budowlanych. W czasie prac ograniczana do minimum będzie powierzchnia zajmowana na potrzeby inwestycji, wycinka drzew i krzewów wraz z odpowiednim zabezpieczeniem roślinności znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót. Technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie powinny powodować szkód. Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, będą brane pod uwagę w całym cyklu projektu. Nie przewiduje się, aby środek był szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p>
---	---

16. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa na Dolnym Śląsku

16.1 RSO4.7. Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań (EFRR)

Tabela 36. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.7.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiąże się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 37. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.7

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	x	<p>Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.</p> <p>Typy działań przewidziane do wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego JST lub podmiotów zależnych wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu. 2. Adaptacja/przebudowa/remont w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej istniejących budynków (w tym także akademików, domów doktorantów i mieszkań dla kadry akademickiej, internatów

		<p>itp.) i mieszkań (w tym pustostanów / lokali o innych funkcjach / lokali mieszkalnych o niskim standardzie) na funkcje mieszkaniowe wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Przebudowa/remont/adaptacja istniejących mieszkań w zasobach jst i podmiotów zależnych wraz z kosztem zakwaterowania mieszkańców na czas remontu, razem z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu. 4. Zakup lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego jst i podmiotów zależnych. <p>Preferowane będą projekty skutkujące znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM 10, pył PM 2,5 oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Ponadto premiowane będzie jak największa oszczędność kosztowa projektów oraz redukcja ubóstwa energetycznego. Prace termomodernizacyjne powinny być wykonane z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy zamieszkujących dany obiekt. Jedną z przyczyn zmian klimatu jest spalanie paliw kopalnych, takich jak ropa naftowa, węgiel kamienny i gaz ziemny, które powoduje emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. Ich źródło na Dolnym Śląsku stanowi emisja m.in. z ogrzewania budynków zamieszkania zbiorowego. Z tego względu cel szczegółowy (m.in. zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków) przyczyni się do zmniejszenia ładunku gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery, a tym samym pozytywnie przełoży się na łagodzenie zmian klimatycznych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</p>	<p>x</p>	<p>Działania planowane w ramach celu szczegółowego pozostają w zgodności z tzw. Europejskim Zielonym Ładem i sprzyjać będą zarówno łagodzeniu zmian klimatu, jak i pozwolą przystosować się ludziom do ich nieodwracalnych efektów. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym także m.in. OZE. Realizacja celu szczegółowego nie będzie utrudniała osiągnięcia celów w zakresie adaptacji do zmian klimatu. będą one dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Niezbędna infrastruktura będzie projektowana w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. Ponadto przeprowadzane prace w obiektach pozytywnie przyczynią się do</p>

		zagwarantowania komfortu cieplnego przy wysokich, jak i niskich temperaturach.
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>	x	<p>W wyniku wdrażania celu szczegółowego możliwe będzie jedynie pozytywne oddziaływanie na wody o charakterze długotrwałym - poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, którego efektem będzie w pewnym stopniu ich mniejsza depozycja w wodach. Ewentualne negatywne (czasowe) oddziaływania będą wynikały z bliskości prowadzenia prac budowlanych w pobliżu wód powierzchniowych, jednak ich zakres będzie ograniczony dzięki odpowiedniemu zabezpieczeniu placów budów. W przypadku planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do istotnych oddziaływań na zasoby wodne.</p>
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na</p>	x	<p>Działania w ramach celu szczegółowego wpisują się w określony przez Komisję Europejską „trend” zasobooszczędności. Zwiększona ilość odpadów remontowo-budowlanych może co prawda powstawać na etapie prowadzenia prac budowlanych służących m.in. budowie, modernizacji budynków, jednak będą one poddawane procesom recyklingu i przygotowania do ponownego wykorzystania. Przewiduje się stosowanie środków służących gospodarowaniu odpadami, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Ponadto promowane będą projekty budynków i planowane do wykorzystania techniki budowlane wspierające zasadę obiegu zamkniętego, w szczególności odnoszące się do normy ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków oraz takie sposoby ich zaprojektowania, dzięki którym budynki będą bardziej zasobooszczędne, adaptowalne, elastyczne i możliwe do demontażu w celu umożliwienia ponownego wykorzystania i recyklingu. Nie przewiduje się negatywnego wpływu zaplanowanych działań na gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p>

<p>dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>	x	<p>Założenia celu szczegółowego prowadzić będą do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w szczególności w zakresie niezwykle szkodliwych również dla zdrowia ludzkiego pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ czy benzo(a)pirenu. Jej efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, a przez to pośrednio również wód i gleb. Negatywne oddziaływania będą miały charakter jedynie krótkotrwały. Założenia przedstawione w celu szczegółowym pozostają w zgodności z dokumentami strategicznymi różnego szczebla, poświęconymi poprawie jakości powietrza, m.in. „Krajowym programem ograniczania zanieczyszczenia powietrza”. Zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków przyczynią się do zmniejszenia ładunku gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery. Reasumując, realizacja zadań będzie miała duże znaczenie dla poprawy jakości powietrza i redukcji emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek:</p> <p>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</p> <p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	x	<p>Działania zaplanowane w ramach celu szczegółowego nie mają znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednio, jak i pośrednie skutki w całym cyklu życia. Cel przyczyni się do poprawy stanu środowiska, zwłaszcza w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, a dzięki temu również wód i gleby. Ewentualne negatywne (czasowe) oddziaływanie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów może wiązać się z realizacją prac budowlanych czy modernizacyjnych, jednak inwestorzy podejmować będą działania prowadzące do ich minimalizowania. W przypadku planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do oddziaływania na bioróżnorodność i</p>

	<p>ekosystemy. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływania, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów, z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. Ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko pod kątem bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów będą minimalizowane, a także podejmowane będą działania mające im przeciwdziałać (ograniczenie przekształceń powierzchni ziemi, zminimalizowanie wycinki drzew i krzewów, prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, zwłaszcza płazów, gadów i ptaków, przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk przyrodniczych, w tym będących przedmiotem zainteresowania Unii, wprowadzenie oraz utrzymanie elementów zielonej infrastruktury wzdłuż ciągów komunikacyjnych, budowa przejść dla zwierząt). Na etapie prac koncepcyjnych podstawowym narzędziem będą inwentaryzacje przyrodnicze różnych elementów przyrody. W czasie prac ograniczana do minimum będzie powierzchnia zajmowana na potrzeby inwestycji, wycinka drzew i krzewów wraz z odpowiednim zabezpieczaniem roślinności znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót. Podczas inwentaryzacji szczegółowej kontroli poddawane będą miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta - szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynków i w elewacjach. W razie konieczności dokonywane będą wymagane uzgodnienia z organem ochrony przyrody. Ponadto wybór lokalizacji dla budowy nowych budynków, charakteryzujących się podwyższonym poziomem energooszczędności, będzie dokonywany przy uwzględnieniu spowodowania jak najmniejszego uszczerbku dla siedlisk przyrodniczych. Technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie powinny powodować szkód. Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, będą brane pod uwagę w całym cyklu projektu. Nie przewiduje się, aby środek był szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p>
--	--

17. Fundusze Europejskie dla rozwoju umiejętności w zakresie bezpieczeństwa i odporności na Dolnym Śląsku

17.1 ESO4.4. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględni zagrożenia dla zdrowia (EFS+)

Tabela 38. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.4.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		X	<p>W ramach działania wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu);</p> <p>zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe);</p>

		<p>zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem: nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej; zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.</p>
--	--	---

			Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>W ramach działania wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem: nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej; zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p>

		<p>Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>	<p>x</p>	<p>W ramach działania wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu</p>

		<p>skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawiciele w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.: szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem: nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej; zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.: szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich</p>
--	--	--

		<p>zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>	<p>x</p>	<p>W ramach działania wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p>

		<p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem: nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej; zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p>
--	--	---

		<p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>W ramach działania wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem:</p> <ul style="list-style-type: none"> nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej;

		<p>zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x	<p>W ramach działania wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące m.in.:</p> <p>1) Rozwój umiejętności pracowników administracji publicznej (w tym: JST i jej jednostek organizacyjnych, służb mundurowych, jednostek organizacyjnych pomocy społecznej) w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p>

		<p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe), szkolenia dla pracowników administracji publicznej z zakresu skutecznej komunikacji i przeciwdziałania dezinformacji w czasie kryzysu); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego administracji publicznej (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>2) Ze względu na istotny wkład pracowników sektora organizacji pozarządowych podczas występujących różnego typu sytuacji kryzysowych przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności pracowników sektora gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych i ich przedstawicieli w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.: szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego podmiotów gospodarki społecznej oraz organizacji pozarządowych (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>3) Wsparcie dla przedsiębiorstw pod kątem: nabywania i rozwoju umiejętności pracowników przemysłu obronnego; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników pozwalających wdrożyć w podmiocie rozwiązania o podwójnym zastosowaniu; nabywania i rozwoju umiejętności pracowników (w tym umiejętności zarządczych pod kątem zarządzania podmiotem w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej) pozwalających przygotować przedsiębiorstwo do sytuacji kryzysowej; zapewnienia bezpieczeństwa teleinformatycznego przedsiębiorstwa (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). Wsparcie nie będzie obejmowało doposażenia w takich zakładach pracy (tj. utworzenia stanowiska pracy, zakupu sprzętu).</p> <p>4) Wsparcie dla sektora ochrony zdrowia w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.: szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego placówek ochrony zdrowia (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)). Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników publicznych, jak i prywatnych placówek ochrony zdrowia.</p> <p>5) Wsparcie uzyskują przedsięwzięcia dotyczące rozwoju umiejętności pracowników publicznych służb zatrudnienia i OHP w zakresie organizacji działań związanych z</p>
--	--	--

		<p>wystąpieniem możliwych zagrożeń pod kątem ich zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia i OHP (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>6) Wsparcie dla szkół i pracowników systemu oświaty w zakresie organizacji działań związanych z wystąpieniem możliwych zagrożeń (w celu zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) poprzez m.in.:</p> <p>szkolenia, kursy, studia (w tym studia podyplomowe); zapewnienie bezpieczeństwa teleinformatycznego szkół (m.in. szkolenia, kursy, studia (w tym podyplomowe)).</p> <p>Wsparcie dotyczyć będzie zarówno pracowników szkół publicznych, jak i niepublicznych.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
--	--	---

Na liście kontrolnej dla celu szczegółowego ***Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia (EFS+)*** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

17.2 ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)

Tabela 39. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyni poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.7.

<p>Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”</p>	<p>TA K</p>	<p>NIE</p>	<p>Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”</p>
<p>Łagodzenie zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych). Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń. Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich). Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych). Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń. Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich). . Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych).</p> <p>Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń.</p> <p>Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich).</p> <p>. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych).</p> <p>Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń.</p> <p>Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich).</p> <p>. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych).</p> <p>Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń.</p> <p>Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich).</p> <p>. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>		<p>x</p>	<p>Przewiduje się wsparcie rozwoju umiejętności ludności cywilnej w zakresie przygotowania i reagowania na zagrożenia, w tym przede wszystkim konfliktu zbrojnego (m.in. kursy, szkolenia, studia podyplomowe z zakresu obronności i bezpieczeństwa, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych).</p> <p>Przewiduje się możliwość kształcenia uczestników projektu pod kątem nabywania umiejętności niezbędnych do przygotowania innych osób do reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń.</p> <p>Przewiduje się wzmocnienie lokalnych struktur reagowania kryzysowego (m.in. OSP, WOPR, GOPR, organizacji harcerskich).</p> <p>. Działania nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>

Na liście kontrolnej dla celu szczegółowego **Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+)** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

18. Fundusze Europejskie na rzecz przystępnego i zrównoważonego mieszkalnictwa obszarów górniczych na Dolnym Śląsku

18.1 JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST)

Tabela 40. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO 8.1.

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tabela 41. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czynić poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO 8.1.

Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Interwencja prowadzona będzie na terenach wskazanych do wsparcia w ramach Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji i zgodnie z terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji, tj. w subregionie wałbrzyskim. Wsparcie w ramach priorytetu umożliwi zwiększenie dostępności mieszkań i poprawę jakości istniejącego zasobu, a jednocześnie przyczyni się do realizacji celów klimatycznych UE poprzez ograniczenie energochłonności budynków.</p> <p>Typy działań przewidziane do wsparcia:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa nowych dostępnych cenowo lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego JST lub podmiotów zależnych wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia oraz zagospodarowaniem terenu. 2. Adaptacja/przebudowa/remont w tym także gdzie konieczne poprawa efektywności energetycznej istniejących budynków (w tym także akademików, domów doktorantów i mieszkań dla kadry akademickiej, internatów itp.) i mieszkań (w tym pustostanów / lokali o innych funkcjach / lokali mieszkalnych o niskim standardzie) na funkcje mieszkaniowe wraz z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu. 3. Przebudowa/remont/adaptacja istniejących mieszkań w zasobach jst i podmiotów zależnych wraz z kosztem zakwaterowania mieszkańców na czas remontu, razem z wykończeniem i zakupem niezbędnego wyposażenia i zagospodarowaniem terenu. 4. Zakup lokali mieszkalnych na potrzeby zasobu mieszkaniowego jst i podmiotów zależnych. <p>Preferowane będą projekty skutkujące znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM 10, pył PM 2,5 oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Ponadto premiowane będzie jak największa oszczędność kosztowa projektów oraz redukcja ubóstwa energetycznego. Prace termomodernizacyjne powinny być wykonane z uwzględnieniem zachowania trwałych warunków siedliskowych dla ptaków i/lub nietoperzy zamieszkujących dany obiekt. Jedną z przyczyn zmian klimatu jest spalanie paliw kopalnych, takich jak ropa naftowa,</p>

		węgiel kamienny i gaz ziemny, które powoduje emisję gazów cieplarnianych do atmosfery. Ich źródło na Dolnym Śląsku stanowi emisja m.in. z ogrzewania budynków zamieszkania zbiorowego. Z tego względu cel szczegółowy (m.in. zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków) przyczyni się do zmniejszenia ładunku gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery, a tym samym pozytywnie przełoży się na łagodzenie zmian klimatycznych.
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	x	Działania planowane w ramach celu szczegółowego pozostają w zgodności z tzw. Europejskim Zielonym Ładem i sprzyjać będą zarówno łagodzeniu zmian klimatu, jak i pozwolą przystosować się ludziom do ich nieodwracalnych efektów. Istotnym elementem w walce z emisją szkodliwych substancji jest poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków obejmująca także instalacje grzewcze/chłodzące ze źródłami ciepła, w tym także m.in. OZE. Realizacja celu szczegółowego nie będzie utrudniała osiągnięcia celów w zakresie adaptacji do zmian klimatu. będą one dostosowane do zmieniających się warunków klimatycznych i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. Niezbędna infrastruktura będzie projektowana w sposób zapewniający odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe. Ponadto przeprowadzane prace w obiektach pozytywnie przyczynią się do zagwarantowania komfortu cieplnego przy wysokich, jak i niskich temperaturach.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?	x	W wyniku wdrażania celu szczegółowego możliwe będzie jedynie pozytywne oddziaływanie na wody o charakterze długotrwałym - poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, którego efektem będzie w pewnym stopniu ich mniejsza depozycja w wodach. Ewentualne negatywne (czasowe) oddziaływania będą wynikały z bliskości prowadzenia prac budowlanych w pobliżu wód powierzchniowych, jednak ich zakres będzie ograniczony dzięki odpowiedniemu zabezpieczeniu placów budów. W przypadku planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do istotnych oddziaływań na zasoby wodne.
Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w	x	Działania w ramach celu szczegółowego wpisują się w określony przez Komisję Europejską „trend” zasobooszczędności. Zwiększona

<p>tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: Czy oczekuje się, że środek:</p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>ilość odpadów remontowo-budowlanych może co prawda powstawać na etapie prowadzenia prac budowlanych służących m.in. budowie, modernizacji budynków, jednak będą one poddawane procesom recyklingu i przygotowania do ponownego wykorzystania. Przewiduje się stosowanie środków służących gospodarowaniu odpadów, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Ponadto promowane będą projekty budynków i planowane do wykorzystania techniki budowlane wspierające zasadę obiegu zamkniętego, w szczególności odnoszące się do normy ISO 20887 lub innych norm dotyczących oceny możliwości demontażu lub adaptacji budynków oraz takie sposoby ich zaprojektowania, dzięki którym budynki będą bardziej zasobooszczędne, adaptowalne, elastyczne i możliwe do demontażu w celu umożliwienia ponownego wykorzystania i recyklingu. Nie przewiduje się negatywnego wpływu zaplanowanych działań na gospodarkę o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do</p>	<p>x</p>	<p>Założenia celu szczegółowego prowadzić będą do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w szczególności w zakresie niezwykle szkodliwych również dla zdrowia ludzkiego pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ czy benzo(a)pirenu. Jej efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia powietrza, a przez to pośrednio również wód i gleb. Negatywne oddziaływania będą miały charakter jedynie krótkotrwały. Założenia przedstawione w celu szczegółowym pozostają w zgodności z dokumentami strategicznymi różnego szczebla, poświęconymi poprawie jakości powietrza, m.in. „Krajowym programem ograniczania zanieczyszczenia powietrza”. Zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych</p>

<p>powietrza, wody lub gleby?</p>		<p>źródłach energii/OZE wraz z przyłączami budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków przyczynią się do zmniejszenia ładunku gazów cieplarnianych emitowanych do atmosfery. Reasumując, realizacja zadań będzie miała duże znaczenie dla poprawy jakości powietrza i redukcji emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>x</p>	<p>Działania zaplanowane w ramach celu szczegółowego nie mają znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i pośrednie skutki w całym cyklu życia. Cel przyczyni się do poprawy stanu środowiska, zwłaszcza w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, a dzięki temu również wód i gleby. Ewentualne negatywne (czasowe) oddziaływanie na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów może wiązać się z realizacją prac budowlanych czy modernizacyjnych, jednak inwestorzy podejmować będą działania prowadzące do ich minimalizowania. W przypadku planowanych przedsięwzięć przewiduje się każdorazowo ich weryfikację pod kątem konieczności uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a także pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, tak aby na etapie planowania, realizacji, eksploatacji i likwidacji nie przyczyniały się one do oddziaływania na bioróżnorodność i ekosystemy. Oceny te pozwolą precyzyjnie określić oddziaływania, ewentualne warianty alternatywne, działania minimalizujące czy kompensujące, w odniesieniu do konkretnych projektów, z uwzględnieniem ich lokalizacji i lokalnych warunków przyrodniczych. Ewentualne negatywne oddziaływania na środowisko pod kątem bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów będą minimalizowane, a także podejmowane będą działania mające im przeciwdziałać (ograniczenie przekształceń powierzchni ziemi, zminimalizowanie wycinki drzew i krzewów, prowadzenie prac poza sezonem lęgowym, zwłaszcza ptaków, przeciwdziałanie fragmentacji siedlisk przyrodniczych, w tym będących przedmiotem zainteresowania Unii, wprowadzenie oraz utrzymanie elementów zielonej infrastruktury wzdłuż ciągów komunikacyjnych, budowa przejść dla zwierząt). Na etapie prac koncepcyjnych podstawowym narzędziem będą inwentaryzacje przyrodnicze różnych elementów przyrody. W czasie prac ograniczana do minimum będzie powierzchnia zajmowana na potrzeby inwestycji, wycinka drzew i krzewów wraz z odpowiednim zabezpieczeniem roślinności znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót. Podczas</p>

	<p>inwentaryzacji szczegółowej kontroli poddawane będą miejsca najczęściej wykorzystywane przez zwierzęta - szczeliny, otwory i puste przestrzenie wewnątrz budynków i w elewacjach. W razie konieczności dokonywane będą wymagane uzgodnienia z organem ochrony przyrody. Ponadto wybór lokalizacji dla budowy nowych budynków, charakteryzujących się podwyższonym poziomem energooszczędności, będzie dokonywany przy uwzględnieniu spowodowania jak najmniejszego uszczerbku dla siedlisk przyrodniczych. Technologie i organizacja prac budowlanych i porządkowych nie powinny powodować szkód. Utrzymanie i rozwój zielonej infrastruktury, w szczególności drzew, będą brane pod uwagę w całym cyklu projektu. Nie przewiduje się, aby środek był szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p>
--	--

ANALIZA DNSH DLA PRIORYTETÓW POMOCY TECHNICZNEJ

10. Priorytet Pomoc techniczna EFRR

Tabela 42. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna EFRR

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;

		<p>prorowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
Adaptacja do zmian klimatu	x	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>		<p>x</p> <p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. że nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>		<p>x</p> <p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;</p>

		<p>prorowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we</p>

		<p>wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę ani na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna EFRR jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>

Na liście kontrolnej dla **priorytetu Pomoc techniczna EFRR** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie uznaje się za konieczne sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

11. Priorytet Pomoc techniczna EFS+

Tabela 43. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna EFS+

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym

		<p>zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP</p>

		<p>i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów</p>

		<p>i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza,</p>

		<p>wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>		<p>x</p> <p>Głównym celem priorytetu PT EFS+ jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027 poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie i budowanie zdolności partnerów w zakresie realizacji instrumentów terytorialnych, w tym szkoleń z widoczności i komunikacji; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów oraz nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>

Na liście kontrolnej dla **priorytetu Pomoc techniczna EFS+** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie jest

konieczne sporządzenie części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

12. Priorytet Pomoc techniczna FST

Tabela 44. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna FST

Wskazanie, które spośród wymienionych celów wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	TAK	NIE	Uzasadnienie, gdy zaznaczono pole „NIE”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad

		<p>horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, ponieważ nie doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wpieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu i nie doprowadzą bezpośrednio do zwiększonego niekorzystnego wpływu na przyszły klimat, ludność, przyrodę lub aktywa.</p>

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich</p>		<p>x</p> <p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, tzn. nie będą zagrażały dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub dobremu stanowi środowiska wód morskich.</p>
<p>Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling</p>		<p>x</p> <p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania</p>

		<p>Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST;</p> <p>prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Realizacja celu szczegółowego nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów ani</p> <p>do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków, jak również nie spowoduje poważnych i długoterminowych szkód dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym</p>

		<p>zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST; prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację. Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywanego wpływu na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrolę, jak również na istotne zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>	<p>x</p>	<p>Głównym celem priorytetu Pomoc techniczna FST jest wspieranie wdrażania programu FEDS 2021-2027, w tym w zakresie FST poprzez utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania Programem, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego do wdrażania FST; stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu; wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów między innymi z FST;</p>

		<p>prorowadzenie działań informacyjno-promocyjnych i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu, w tym FST; przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.</p> <p>Działania realizowane w ramach celu szczegółowego nie będą miały żadnego lub znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Nie będą również w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów oraz nie będą szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii Europejskiej.</p>
--	--	--

Na liście kontrolnej dla **priorytetu Pomoc techniczna FST** nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania środka szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych. Zatem nie ma konieczności sporządzenia części 2 listy kontrolnej oraz wskazania dowodów potwierdzających merytoryczną ocenę pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

Spis tabel

Tabela 1. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.1.....	10
Tabela 2. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.1.....	10

Tabela 3. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.2.	14
Tabela 4. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.2.	16
Tabela 5. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.3.	17
Tabela 6. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.3.	18
Tabela 7. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.1.	20
Tabela 8. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.1.	21
Tabela 9. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.	25
Tabela 10. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.	27
Tabela 11. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.7.	30
Tabela 12. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.2.	34
Tabela 13. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.2.	35
Tabela 14. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.6.	41
Tabela 15. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.6.	42
Tabela 16. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO5.1.	45
Tabela 17. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO5.1.	45
Tabela 18. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.1.	49
Tabela 19. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.2.	53
Tabela 20. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.3.	55
Tabela 21. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.4.	60
Tabela 22. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.8.	63
Tabela 23. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.9.	68

Tabela 24. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.11.	71
Tabela 25. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.12.	74
Tabela 26. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.6.	78
Tabela 27. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.7.	83
Tabela 28. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO8.1.	85
Tabela 29. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO8.1.	86
Tabela 30. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.10.	90
Tabela 31. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO2.4.	90
Tabela 32. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.6.	96
Tabela 33. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO1.6.	96
Tabela 34. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.3.	101
Tabela 35. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO3.3.	102
Tabela 36. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.7.	107
Tabela 37. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego RSO4.7.	107
Tabela 38. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.4.	112
Tabela 39. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego ESO4.7.	122
Tabela 40. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO 8.1.	126
Tabela 41. Część 2 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla celu szczegółowego JSO 8.1.	127
Tabela 42. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna EFRR.	131
Tabela 43. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna EFS+.	136
Tabela 44. Część 1 listy kontrolnej dotyczącej zasady „nie czyn poważnych szkód” dla priorytetu Pomoc techniczna FST.	141

